

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Halfjaarlijks overleg hoofdbestuur en afdelingsvertegenwoordigers
- Nieuws uit de provinciale afdelingen van Friesland en Zuid-Holland
- Veiligheidszorg in kerken
- Vierde en laatste bloemlezing van inzendingen gemeenten voor de Marsh-Mercer Award 2014

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

De Leeuwenbergh Utrecht (boven) en de Rank Nieuwegein

nieuwe inbouw Zuiderkerk Enkhuizen

Joriskerk Amersfoort

van hoogevest architecten

Bureau voor
Architectuur en
Restauratie

Bureau voor
Consultancy

Bureau voor
Architectuurhistorie
Kariatiden

www.vanhoogevest.nl
volg ons op

Optimaal sparen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuv.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuv.orgelbouw.nl>

Amstelvijkweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Inrichten van Kerken

Bij restauratie, renovatie
en nieuwbouw

www.pimvandijkdesigns.nl

Oude kerk Borne
tel: 0575-528803

Dorpskerk in Oud Alblas

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystemen en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Kennis is van
geen waarde ...

tenzij je deze in
praktijk brengt!

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
 telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
 u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
 ☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
 ☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwer

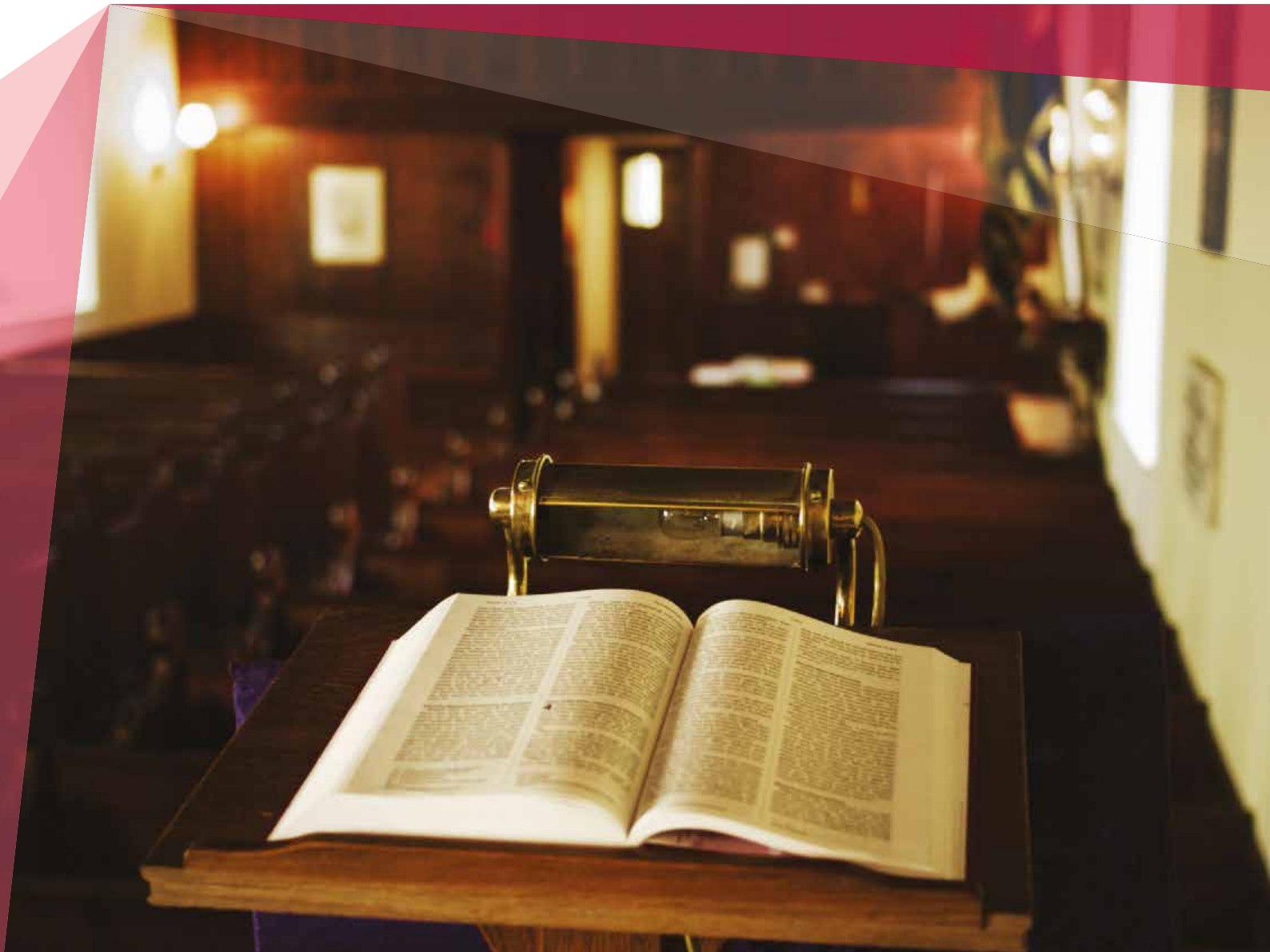
Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com**Partnering for impactSM**

Marsh en Mercer zijn twee van de Marsh & McLennan Companies, samen met Guy Carpenter en Oliver Wyman.

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris
 Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
 Drs. H. van der Burg, Bedum, penningmeester
 Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en
 drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
 H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 22,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 20,- per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 27,- per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW. ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

6.000 ex.
 © mei 2015

Foto omslag

Laurentiuskerk
 protestantse gemeente
 Mijnsheerenland

INHOUD

(Religieus) erfgoed heeft potentieel!	167
Halfjaarlijks overleg hoofdbestuur en afdelingsvertegenwoordigers	169
De hervormde kerk van Vreeswijk, het huidige Nieuwegein-Zuid	171
Met Kerkbalans het jaar rond	172
De Sint-Baafskerk van Aardenburg	172
Nieuws uit de provincies Friesland en Zuid-Holland	173,187
Calamiteiten zijn niet te plannen, voorbereidingen wel	176
Kerk Garrelsweer gerenoveerd na aardbevingschade	177
In 3 stappen de veiligheid van kerken waarborgen	178
De Dorpskerk van Huizum	179
Bent u al ANBI-proof voor 2016?	179
Belangrijke gemeentelijke projecten (slot)	180
Schoolklas moet kerkleren lezen als geschiedenisboek`	181
De orgelbank	181
Platform SBKG-en bijeen	182
Actieperiode Kerkbalans 2016	182
Torens in soorten en maten	183
Subsidie Meereorgel Urk	184
Auteursrechten en het 'streamen' van kerkdiensten	184
Fondsenwerving jongeren via gamen	184
Boek in drie delen over Utrechtse Domtoren	185
Afdeling Groningen neemt afscheid van Tony Dam	186
SBKG-en Friesland en Groningen-Drenthe spreken zich uit voor fusie	188
25 Jaar SBKG Overijssel-Flevoland	189
Enquête toekomst Protestantse Kerk ruim	
18.000 keer ingevuld	190
SBKG Zuid-Holland ondersteunende factor	190
Symposium op komst over Klinkend Erfgoed	190
Koninklijke onderscheidingen	191
Nieuw Handboek voor kerkrentmeesters	192
Kalender voor kerkrentmeesters	193
Platform 'Ervaringen en dilemma's in de restauratiepraktijk'	193
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	193
Onderscheidingen van de VKB	194
Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland	194

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

(Religieus) erfgoed heeft potentieel!

Europa denkt ook na over erfgoed. Erfgoed is in een unie van diverse lidstaten onderdeel van het gezamenlijke en individuele functioneren. Erfgoed heeft veel te maken met identiteit en inspiratie. De unie legt zichzelf onder meer op om bij te dragen aan de bloei van de culturen van de lidstaten.

Europa 's culturele erfgoed, zowel het materiële als het immateriële, is een erfenis van ons voorgeslacht en een nalatenschap voor de komende generaties. Wanneer je bladert in Europese rapporten dan tref je een positief beeld aan. Erfgoed is geen zaak van eigenaar alleen - het is een collectief goed. De zorg voor het erfgoed is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Overheden spelen daarin een grote rol. Een rol die wel aan verandering onderhevig is. Minder monopolist en subsidieverstrekker, meer als partner.

Europa ziet een grote omslag in de benadering van erfgoed. Waar erfgoed tot op heden vaak wordt gezien als kostenpost voor een voorraad objecten in een themapark van een teloor gegane wereld, moet erfgoed aanjager worden voor economische, sociale en omgevingsontwikkeling.

Moeiteloos komen er dan cijfers over de impact op de onderhouds- en renovatiebedrijfstak; over het rendement van 1.60 op een geïnvesteerde 1.00 binnen tien jaar. Voor de maatschappij ligt er potentieel op het vlak van integratie, samenhang en participatie. En de omgeving kan profiteren van duurzame ontwikkeling van culturele landschappen. Ingezonken steden kunnen op de basis van hun historische omgeving werken aan revitalisering. De unieke geschiedenis van menige stad is een krachtige magneet om talent, toeristen en investeringen aan te trekken.

Tegenover de soms wat roze wolken van de retoriek staat ook een realiteitszin dat het nog lang niet overal ideaal is. Er moet nog veel gedaan worden aan kennis verspreiden, goede praktijkvoorbeelden leveren en nieuwe verdienmodellen ontwikkelen. Zeker voor objecten met een "functionele overtolligheid" als kerken waar geen eredienst meer wordt gehouden zijn traditionele vrije markt modellen op basis van rendement niet goed toepasbaar. Ook nieuwe bestuursmodellen en aangepaste regelgeving zijn belangrijk. Jongeren moeten betrokken worden bij erfgoed. Niet vanuit Brussel, maar door jongeren zelf, via school, organisaties, door middel van

nieuwe vormen van traditionele ambachten met kans op werk.

In hoeverre het enthousiasme vanuit "Brussel" doorsijpelt naar de lidstaten in het algemeen en Nederland in het bijzonder, moeten we afwachten. Maar het is belangrijk om te weten dat Europa zich positief uitlaat over kansen voor en het belang van erfgoed. Onze monumentale kerken maken daar onderdeel van uit. Net als het vele roerende religieuze erfgoed.

Met het in uw kerkgebouwen aanwezige roerende religieuze erfgoed kunt u zelf actief aan de slag. Daarvoor hoeft u niet op Brussel te wachten. Mogelijk zijn daar ook jongeren bij in te schakelen. Degenen die het VKB-congres in Ede vorige maand bezocht hebben, troffen daar op de beurs een enthousiaste erfgoedsspecialist van het Catharijneconvent aan, de heer Marco Blokhuis. Hij liet op zijn computer een preview zien van kerkcollectie, een applicatie om het roerende religieuze erfgoed van kerkgebouwen te beheren. Van veel kerkgebouwen bestaat al een inventarisrapport (vroegere SKKN rapporten). De gegevens daarvan zijn dan al in de databank opgenomen, inclusief beschikbaar fotomateriaal. U kunt met een laken of wit doek om een neutrale achtergrond te creëren en digitale camera door het kerkgebouw om zelf foto's te maken. Die kunt u toevoegen.

Ook de teksten kunnen worden aangevuld. Een en ander sluit goed aan op de enkele jaren geleden gerealiseerde 'Handleiding roerend religieus erfgoed'. (Voorbeeld) teksten zijn in de applicatie opgenomen en verder heeft Catharijneconvent ook een praktische 'Handleiding inventariseren'. De verhalen die lokaal bekend zijn over de diverse objecten zijn belangrijk. Mogelijk treft u nog onbekende zaken aan, bijvoorbeeld van een bekende kunstenaar. Wie weet. In ieder geval is het actief beheren van de roerende zaken belangrijk voor uw gemeente en kan het mensen mogelijk ook enthousiast maken voor kerkgebouw, interieur, objecten en de geschiedenis daarvan, wanneer u de verhalen deelt.

RIDDER
LEIDERS EN
KOPERSLAGERS

DE SPECIALIST IN
ONDERHOUD EN
RESTAURATIE

Ook kunt u bij ons terecht voor deskundig dakadvies en een vrijblijvende begroting t.b.v. een subsidie aanvraag.

Vestiging Ridder Noord:
Marowijne 41
1689 AR Zwaag

Vestiging Ridder Zuid:
Koperslagerstraat 21
5405 BS Uden

WWW.RIDDERLEIDERS.COM

INFO@RIDDERSYSTEMS.COM

T +31 (0) 888 111 888

in:
ur
klepel
klokken
minuten
wijzerpl
betrouw
renovatie
onderhoud
luidklokken
klokken spelen
torenuurwerk
adv

Nabben
klokkenservice

Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN
TORENUURWERKEN
VERGULDWERKEN

WIJZERPLATEN
KLOKKENSPELEN
ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

**NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD**

Pels & Van Leeuwen

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

ORGELBOUWERS SINDS 1903

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95' | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600
info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

Bij kerkelijkdrukwerk.nl kunt u o.a. een kerkblad, liturgie, flyer of poster laten drukken.

Vaste lage prijzen en geen verzendkosten.
Productie in eigen huis en binnen 24 uur gereed.

vraag de speciale kortingscode aan.
Ga naar kerkelijkdrukwerk.nl/actie

**UW
KERKBLAD
GRATIS
GEDRUKT**

**Kerkelijk
DRUKWERK.NL**

Achterwetering 31, Schoonhoven | 0182 - 305200

Adviesbureau Kerkfusies

Notarieel jurist met veel ervaring, adviseert en begeleidt plaatselijke kerken in het notariële traject van vereniging (fusie) tot en met de notariële akte.

Info: mr. M.J. van Vliet-de Vos,
T: 071-5210272, 0625 020 352,
E: info@advieskerkfusies.nl,
www.advieskerkfusies.nl

VKB: Kerk naar vermogen!

Rook Belder

Op 7 maart jl. werd in "De Aker" te Putten de voorjaarsbijeenkomst gehouden van hoofdbestuur en delegaties van de afdelingsbesturen. In het kader van het jaarthema "Geld" met als werkmotto "Kerk naar vermogen!" staat de voorzitter van de VKB, mr. Peter A. de Lange, o.a. stil bij de manier waarop de bestuurders van de provinciale afdelingen zich in de komende jaren het beste onder de leden van de VKB kunnen profileren en presenteren. Hij vindt het plezierig verschillende nieuwe vertegenwoordigers te mogen begroeten waaronder een delegatie van de afdeling Noord-Holland, die binnenkort een geheel nieuw bestuur krijgt. Hij heet vervolgens de aanwezigen welkom en in het bijzonder mevr. Franjola van Hellemond die een presentatie over "Veiligheidszorg Kerken" houdt. Na het lezen van een passage uit Psalm 102 gaat de voorzitter voor in gebed.

Veiligheidszorg kerken

Vervolgens geeft de voorzitter het woord aan de heer T. Dam die mevr. Franjola van Hellemond introduceert. Hij deelt mee dat hij geruime tijd geleden vanuit het bestuur van het Groninger Molenhuis met het Museumhuis Groningen in contact trad. Twee jaar geleden zijn die gefuseerd tot Erfgoedpartners Groningen. Deze organisatie is actief op het terrein van het cultureel erfgoed en zij houdt zich bezig met kerken, molens e.d. Daardoor is de heer Dam in contact gekomen met mevr. Hellemond die projectleider is van het project "Veiligheidszorg kerken". Hierna houdt mevr. Hellemond haar presentatie die elders in deze editie is opgenomen.

Geld

Na de presentatie van mevr. Van Hellemond wijst de penningmeester van de VKB, drs. Huib van der Burg, op het grote belang dat gemeenten en diaconieën ervoor zorgen dat zij deze zomer hun zaken op orde hebben met het oog op de nieuwe regelgeving over ANBI, die voor kerkelijke gemeente per 1.1.2016 van kracht wordt. Hij noemt in dit verband het uitgebreide en duidelijke artikel van de hand van mr. Jaap Broekhuizen in "Kerkbeheer" van februari 2015. In verschillende provinciale afdelingen heeft de heer Broekhuizen in de afgelopen tijd lezingen over dit onderwerp gehouden. De afdelingsbestuurder van Gelderland deelt mee dat in deze provincie 10 gemeenten over de afgelopen jaren niet hun rekening en begroting aan het RCBB hebben ingezonden. Deze gemeenten lopen het risico dat zij hun ANBI-status verliezen.

Na enkele opmerkingen te hebben gemaakt over het aanvragen van de bankrekeningen van de afdelingen, die

geen eigen rechtspersoonlijkheid hebben, staat de heer v.d. Burg even stil bij de financiën van de VKB. Het wijst op het tekort voor 2014 en een begroot tekort van 2015 dat deels veroorzaakt wordt door incidentele zaken, zoals afschrijving op nieuwe ICT-apparatuur, aanstelling van een transitie-manager op het Centraal Bureau en advisering van een publiciteitsmedewerker. De algemene vergadering van 18 april a.s. wordt voorgesteld akkoord te gaan met een contributieverhoging van 10 procent, waarna de begroting 2015 nog een substantieel tekort laat zien. Binnenkort zal het hoofdbestuur nadenken over een meerjarenbegroting, want in de loop van dit jaar zal duidelijk zijn hoe de financiële situatie er vanaf 2016 uit gaat zien.

Organisatie

Actualiteiten uit de provinciale afdelingen De aanwezigen nemen kennis van een overzicht van de activiteiten die de afdelingsbesturen in het najaar van 2014 hielden en hun bijeenkomsten van het voorjaar 2015.

De secretaris van de VKB, de heer Willem G. Roseboom, wijst op de voorstellen voor herziene statuten van de VKB die op 18 april 2015 aan de algemene vergadering ter besluitvorming worden voorgelegd. Ook zal het voorstel worden voorgelegd voor een fusie van de afdelingen Noord-Brabant-West en Oost-Noord-Brabant en Limburg. Ook het reglement van de afdeling wordt aangepast, waarover de leden op 25 maart a.s. in 's-Hertogenbosch een besluit zullen nemen. De heer mr. J. Kos licht enkele zaken over een nieuwe reglement toe, waar ook andere afdelingsbesturen hun voordeel mee kunnen doen.

VKB-Congres: Kerk naar vermogen!

De voorzitter wijst erop dat het komende VKB Congres weer erg attractief is. Dr. C.P. Veerman houdt de hoofdindleiding, gevolgd door een forumdiscussie waaraan wordt deelgenomen door de heren dr. C.P. Veerman, dr. A.J. Plaisier, scriba Protestantse Kerk in Nederland en drs. H. van der Wal, lid van het dagelijks en hoofdbestuur van de VKB. Er wordt een flyer uitgedeeld die afdelingsbesturen in de komende weken aan kerkrentmeesters kunnen geven die de voorjaarsbijeenkomsten bezoeken. Er zijn op het VKB Congres diverse workshops en ruim 30 exposanten, terwijl er voor de partners van de kerkrentmeesters een aantrekkelijk partnerprogramma is gemaakt.

Websites VKB

Hierna geeft de adjunct-directeur van de VKB, de heer Bert van Rijssen, een korte uiteenzetting over de voorde- ringen met de nieuwe website. De afdelingsbesturen

kunnen echter nog niet hun afdelingspagina's bereiken. Zodra dit wel het geval is, zal het bureau de afdelingssecretarissen hiervan in kennis stellen.

Cursus kerkrentmeester

De heer J.C. Riemersma, hoofdbestuurslid en voorzitter van de afdeling Gelderland, deelt mee dat er een bijeenkomst is geweest met o.a. de gemeenteadviseur kerkbeheer, waarbij hij de aanwezigen eraan herinnert dat de cursus kerkrentmeester in 2013 is herzien. Afsproken is na te gaan op welke onderdelen de cursus kan worden aangepast. Verder is afgesproken dat de gemeenteadviseur kerkbeheer de cursus samen verzorgt met het betreffende afdelingsbestuur van de VKB dat hierbij een eigen inbreng heeft. De opzet is dus dat VKB en de mensen van de Protestantse Kerk in Nederland gezamenlijk de cursus gaan geven. Dat is een goede zaak en zo proberen we in de loop van dit jaar de hele cursus over het land uit te rollen. De nieuwe Handleiding ten dienste van kerkrentmeesters die binnenkort verschijnt, is een wezenlijk onderdeel van de cursus.

De voorzitter, die de Handleiding onmisbaar vindt voor de kerkrentmeester, is blij dat de nieuwe uitgave straks beschikbaar is en dat deze ook digitaal beschikbaar komt. Verder noemt de voorzitter ook de flyer "In dienst van de Kerk", die de VKB maakte met een binnenkerkse en buitenkerkse visie over het werk van de VKB in relatie tot de Kerk en de Samenleving.

Gebouwen

De voorzitter deelt mee dat hij samen met de portefeuillehouder van Gebouwen, ir. Peter de Wit, een gesprek heeft gevoerd met de directeur en de conservator van het Catharijne convent.

Om de activiteiten uit het Jaar voor het Religieus Erfgoed nieuw leven in te blazen, is vorig jaar een nationale agenda opgesteld. Het Catharijneconvent participeert hierin en dat heeft aangegeven dat zij de mooiste 100 kerken van Nederland volgens museale maatstaven gaan bekend maken. Het Catharijneconvent zou dit graag in de provincies willen presenteren. Dat betekent dat het in het najaar van 2015 of eventueel voorjaar 2016 een presentatie zal geven of het format dat het Catharijneconvent hiervoor heeft. Aangegeven wordt waarom men die kerk of dat ensemble zo bijzonder vindt. Tegelijkertijd zijn handvatten en formats beschikbaar om in de

regio daarop aan te sluiten. Verder wijst de voorzitter op de beschikbaarheid in digitale vorm van de informatie van het kerkelijk niet-museaal kunstbezit zoals dat destijds door SKKN geregistreerd is. Ook dat project zal het Catharijneconvent toelichten. Colleges van kerkrentmeesters kunnen dan zien wat er van hun gemeenten geregistreerd staat bij het Catharijneconvent. Zodra e.e.a. gereed is wil men deze informatie per afdeling bespreken. Een belangrijke zaak, want Catharijneconvent heeft de expertise en wij de gebouwen in huis, aldus de heer De Lange.

Verder deelt de voorzitter mee dat over enkele weken ook de afdeling Gelderland een jubileumboekje zal uitgeven dat door Rook Belder is samengesteld ter gelegenheid van het 85-jarig bestaan van deze afdeling.

De heer Tony Dam, voormalig secretaris van de afdeling Groningen, meldt dat er onder leiding van de voormalige voorzitter van de Vereniging van Kerkvoogdijen, drs. Gijp van Soest, besprekingen zijn belegd om te komen tot een fusie van de Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland en Groningen-Drenthe. Gestreefd wordt naar fusie per 1 januari 2016.

SBKG Zuid-Nederland

Professor Martin Tiernego wijst op de fusie van de twee zuidelijke Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen in de SBKG Zuid-Nederland. Deze SBKG heeft onlangs een nieuwe folder uitgebracht waarin nut en noodzaak van haar werkterrein uiteen wordt gezet.

Bestuurlijk Overleg met de Kerk

Tenslotte deelt de voorzitter mee dat het voor 9 maart a.s. geplande Bestuurlijk overleg met het Bestuur van de Dienstenorganisatie als gevolg van verschillende complicaties door het hoofdbestuur van de VKB is uitgesteld. Er zal zo snel mogelijk met bestuurders van de Dienstenorganisatie contact worden gezocht om een nieuw overleg voor te bereiden.

Hierna wordt de vergadering afgesloten met een dankgebed dat door de vice-voorzitter van de VKB, drs. Cor de Raadt, wordt uitgesproken. De volgende bijeenkomst van afdelingsbesturen en het hoofdbestuur is op zaterdag 7 november 2015.

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets

Roto Smeets GrafiServices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

GrafiServices

T 030 - 282 28 22

T 040 - 250 50 00

www.rsgrafiservices.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

**VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.**

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

De hervormde kerk van Vreeswijk, het huidige Nieuwegein-Zuid

Op tweede Pinksterdag (28 mei) 1683 werd met enig ceremonieel aan de huidige Molenstraat 11/Dorpsstraat 53 een nieuw kerkgebouw in gebruik genomen. Inzamelingen onder burgers in Vreeswijk en de hele provincie hadden een startkapitaal van f 3.000 (vergelijkbare waarde nu: ruim € 30.000) opgeleverd. Aangevuld met overheidssubsidies en leningen kon het gebedshuis worden gerealiseerd voor een totaalbedrag van ongeveer f 9.000 ofwel voor nu ruim € 90.000). Bij binnenkomst viel het oog van de kerkganger meteen op een indrukwekkende koperen kaarsenkroon, die in het midden van de kerk was opgehangen. Deze kandelaar was een geschenk van de tien schippers die het veer tussen Vianen en Vreeswijk verzorgden. Om het kerkgebouw te kunnen bouwen, werd als één van de financieringsbronnen aan de noordkant van het dorp een tol ingericht. Het geld dat deze tol opleverde werd gebruikt om de geldlening voor de bouw af te lossen. Dat duurde maar liefst tot april 1822.

Voorganger

Op de plek van het huidige kerkgebouw, ook wel Dorpskerk genoemd, heeft een bijna identiek gebedshuis gestaan. Maar daar ging een lange, roerige geschiedenis aan vooraf. Tussen 1582 en 1585 was de voormalige katholieke kerk in gebruik voor de protestantse erediensten. Deze oude middeleeuwse kerk lag aan de oostzijde van de Vaartse Rijn in de Dijkveldse polder. In het roemruchte jaar 1585 - de val van Antwerpen - viel de kerk van Vreeswijk ten prooi aan oorlogshandelingen. Troepen in Spaanse dienst plunderden het dorp aan De Lek. De middeleeuwse kerk werd door de verdedigers van Vreeswijk in brand gestoken. Zo werd voorkomen dat ze werd gebruikt als strategisch bolwerk. De kerk zou nooit meer worden herbouwd. Tot 1641 heeft de protestantse gemeente van Vreeswijk zich moeten behelpen met een krappe ruimte boven het spuihuis van de Oude Sluis. De omstandigheden voor uitoefening van de eredienst waren verre van ideaal. Op verzoek van

Dorpskerk (1683) van de voormalige Hervormde gemeente Vreeswijk, de huidige Hervormde gemeente van Nieuwegein-Zuid

lokale kerkelijke en wereldlijke autoriteiten werd toegewerkt naar een nieuw eigentijds kerkgebouw. In 1638 konden de eerste fundamenten worden gelegd. Op 10 oktober 1641 werd een modern kerkgebouw in gebruik genomen, mede dankzij een financiële bijdrage van veel kooplieden en schippers. Dit keer was het kerkgebouw strategisch gesitueerd aan de westzijde van het sluiscomplex precies op de plek van het huidige kerkgebouw. Lang heeft de kerk er niet mogen staan. In het rampjaar 1672 werd op 1 oktober de protestantse kerk door katholieke Franse soldaten geplunderd en vernietigd.

Grieks

Tussen oktober 1672 en mei 1683 moest het protestantse kerkvolk zich opnieuw met een tijdelijke kerkruimte behelpen. Maar vanaf de Tweede Pinksterdag 1683 kon vanuit de nieuwe preekstoel door de toenmalig dominee Matthias van Tongeren Gods Woord worden verkondigd in een bomvolle kerk. De kerk is gebouwd in de vorm van een Grieks kruis. In de zeventiende eeuw werd dit type veel toegepast in de Hollands classicistische stijl. De centraalbouw leende zich namelijk goed voor de protestantse eredienst. De kansel kreeg immers een prominente plaats midden in de ruimte. Het gebouw geldt als een der oudste gebouwen van het voormalige

Vreeswijk en daarmee ook van Nieuwegein. Het spreekt vanzelf dat sinds de bouw allerlei reparaties hebben plaatsgevonden. In de periode 1963-1965 werd de kerk grondig gerestaureerd en aan de eisen van de moderne tijd aangepast. Vooral het interieur werd ingrijpend aangepast, zodat tot op de dag van vandaag de Dorpskerk dienst doet als gebedshuis van de Hervormde Gemeente Vreeswijk.

Nu online:
Kerkmarkt.nl

vraag en aanbod van
kerkelijke goederen

Mei

Jaarrekening

In de maand mei worden de in de meeste gemeenten door de kerkenraden de jaarrekeningen vastgesteld. Omdat de gemeentelieden er recht op hebben te weten hoe het met de gemeentelijke financiën gesteld is, is het belangrijk wanneer de jaarrekening, voorzien van een duidelijke toelichting, in het kerkblad wordt afgedrukt. De opbrengst van de actie Kerkbalans vormt een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente.

Toelichting

Met name enkele balansposten verdienen de nodige toelichting. Dat geldt o.a. name voor bepaalde reserveringen (bestemmingsreserves) voor de instandhouding van (monumentale) kerkgebouwen, waarvoor (overheid) subsidies zijn ontvangen. Ook de exploitatie van kerkelijke begraafplaatsen, waarvoor vaak afkoopsommen zijn ontvangen en de gemeente voor een groot aantal jaren verplichtingen jegens rechthebbenden op zich heeft genomen, vraagt om een toelichting.

Toezeggingen

Veel gemeentelieden spreiden hun betaling voor de vrijwillige bijdragen over het hele jaar. Bij een groot aantal leden wordt deze periodieke betaling trouw gedaan, maar een aantal gemeentelieden moet er soms aan herinnerd worden. De gemeenten die hun kerkelijke bijdrage administratie geautomatiseerd hebben, kunnen direct nagaan welke gemeentelieden nog niet betaald hebben en kunnen hen een herinnering zenden.

Voor de colleges van kerkrentmeesters die hun administratie nog handmatig verzorgen, vraagt dat meer tijd.

Belangrijk is om in elk geval in mei, voor de vakantieperiode, de gemeentelieden zo nodig te wijzen op toezeggingen die zij wellicht zijn vergeten.

Nazorg

De Kerkbalanslopers hebben in januari, toen zij hun looplijsten met antwoordenvellen afgaven, soms ook opmerkingen doorgegeven van pastorale, diaconale of kerkrentmeesterlijke aard. Belangrijk is om bij de betreffende ambtsdragers te informeren of hieraan aandacht is besteed. Wanneer dat nog niet gebeurd is, dan is het nodig dat het college van kerkrentmeesters de betreffende ambtsdrager(s) daarop aanspreekt. Om teleurstelling bij de Kerkbalanslopers in 2016 te voorkomen, dient aan de opmerkingen die op de looplijsten van de Kerkbalanslopers genoteerd zijn, aandacht te worden geschonken.

ramen dan het andere stuk. Het oudste deel dateert uit de dertiende eeuw en is romaans-Scheldegotiek, terwijl het andere deel gotisch is.

In het interieur vallen de verschillen nog meer op. In het oudste deel, dat de wandelkerk heet, is de blauwgrijze tegelvloer grotendeels leeg. Hier en daar staat een aantal sarcofagen met middeleeuwse grafschilderingen. De witte pilaren zijn kort en breed en de ramen, die een dubbele rij vormen, zijn klein. Het horizontale plafond heeft donkere balken.

Het nieuwe gedeelte, de preekkerk, is in gebruik voor de zondagse erediensten. Dat deel is te herkennen aan de stoelen, een preekstoel met prachtig houtsnijwerk, het orgel, de avondmaalstafel en het kruis in het koor. De heer De Pooter: "Het oudste gedeelte van de kerk hoort toe aan het Rijk en de preekkerk is eigendom van de protestantse gemeente (in wording) Aardenburg. Deze opdeling heeft te maken met de verwoesting in de Tweede Wereldoorlog. Ter beschikking gesteld geld van het Rijk, een half miljoen gulden, redde het gebouw van de ondergang. Het betekende echter wel dat de kerk eigendom van de rijksoverheid werd".

De protestantse gemeente (in wording) in Aardenburg vormt samen met de hervormde gemeente te Sint Kruis een combinatie. De gemeenten hebben samen een predikant. De wekelijkse kerkdiensten in de Sint-Baafs trekken 's zondags 30 á 50 kerkgangers. De kans bestaat dat er op termijn slechts twee diensten per maand worden gehouden. De heer De Pooter: "Ik hoop dat het gebouw zijn functie als kerk kan behouden, want hier komen al eeuwenlang christenen samen om God te prijzen. Dat mag toch niet verloren gaan?".

■ De Sint-Baafskerk van Aardenburg

In het Reformatorisch Dagblad van 30 oktober 2014 is een publicatie opgenomen over de wandel- en preekkerk van Aardenburg in het uiterste zuidwesten van Nederland, vlak bij de Belgische grens. De Sint-Baafskerk, de icoon van het stadje, torent hoog boven de andere gebouwen uit. Op het eerste gezicht lijkt het majestueuze bedehuis veel te groot voor Aardenburg.

Dat was vroeger al zo, zegt kerkrentmeester Dick de Pooter. De bloeiperiode van Aardenburg was in de zestiende eeuw, toen deze Vlaamse handelsstad twee keer zo veel inwoners als het huidige aantal van 2500 telde. In eerste instantie oogt het kerkgebouw als een eenheid, maar al gauw zijn de verschillende bouwstijlen zichtbaar. Het gedeelte rond de toren heeft veel kleinere

Nieuws uit de provincies

Rook Belder

Op 9 maart jl. hield de afdeling Friesland van de VKB in de Kurioskerk te Leeuwarden haar ledenvergadering die door ruim 100 kerkrentmeesters werd bezocht.

Goed en zorgvuldig beheer

De voorzitter van het afdelingsbestuur, de heer H.J. de Koe, wijst in zijn openingswoord op de kerkelijke situatie in de provincie Friesland. In veel gemeenten is er sprake van onderbezetting van kerkenraden en colleges van kerkrentmeesters. Het zijn vaak maar een paar mensen in onze dorpen die op de kerkelijke winkel moeten passen. Hij prijst de kerkrentmeesters, de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen en de Stichting Alde Fryske Tsjerken voor hun inzet bij het behoud en beheer van de kerken in Friesland. De kerken staan er goed bij.

H.J. de Koe

Op 18 februari jl. stelde een medewerker van Omroep Friesland de vraag of er voor de Protestantse Kerk in Nederland nog wel toekomst is. Dat was naar aanleiding van de enquête die de Kerk onder haar leden houdt over de Kerk in 2025. Ik moest dit voor mezelf nog eens herhalen, want het zet je wel aan het denken over de vraag dat er

voor de Kerk geen toekomst meer zou zijn. De Kerk zal tijdig haar bakens moeten verzetten en niet terugdeinzen voor een noodzakelijke herstructurering die het mogelijk moet maken dat plaatselijke gemeenten, waar het hart van de Kerk klopt, zo goed mogelijk kunnen functioneren. Kerkrentmeesters, die we als ondernemers mogen beschouwen, zijn gewend om tijdig in te grijpen door op tijd een noodzakelijke herstructurering toe te passen. Jaarlijks ledenverlies, minder bijdragers, minder geld, betekent: de tering naar de nering zetten. Ook de Kerk zal dat moeten doen, want het roer moet om.

Verder wijst de heer De Koe op de informatie die in het lijfblad van de kerkrentmeesters, "Kerkbeheer", vermeld is over de ANBI. Hij attendeert de aanwezigen erop er voor te zorgen dat men uiterlijk aanstaande zomer de zaken voor elkaar heeft. Voorts noemt hij het symposium dat in mei 2014 door de Ottema Kingma Stichting over het roerend religieus erfgoed werd gegeven. Gewaarschuwd werd om, wanneer een kerk gesloten wordt, zorgvuldig met dit roerend erfgoed om te gaan. Tenslotte memoreert hij het feit dat de heer Rook Belder 50 jaar aan de VKB was verbonden. Uit handen van de voorzitter van het hoofdbestuur van de VKB, mr. Peter A. de Lange, mocht hij de gouden VKB-speld met diamant ontvangen. Hij bedankt hem voor hetgeen hij de afgelopen tijd voor de afdeling Friesland en haar leden heeft verricht.

De heer De Koe rondt af door te stellen dat de vorm van de Kerk de komende tijd zeker zal veranderen, maar de inhoud, waar het spreken van Gods Woord centraal staat, zal overeind blijven, aldus de heer De Koe.

Daarna houdt ds. R. Tuitman, predikant van de protestantse

gemeente Oosthem-Abbega-Folsgare, een korte overdenking naar aanleiding van de schriftlezing uit Marcus 1 de verzen 16-22.

Ontwikkelingen in het predikantschap

Vervolgens krijgt ds. G. van Meijeren de gelegenheid een inleiding te houden over ontwikkelingen in het predikantschap.

Ds. Van Meijeren begint zijn inleiding door te stellen dat hij gemeentepredikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland was en daarna is hij interim-predikant geworden. Hij is nu betrokken bij het Mobiliteitsbureau van de Kerk. Hij is erg benieuwd wat er zich in dit verband in Friesland afspeelt. Vervolgens bespreekt hij enkele citaten uit de Visienota van de Kerk van 2013. De Kerk is meer dan een menselijke vereniging die bestaat bij de gratie van Jezus Christus. Hij leeft en het moet een vreugde zijn om te geloven en een voorrecht om bij de Kerk te behoren. Het is de bedoeling van het ambt dat de gemeente Gemeente van Christus blijft. In de oudheid waren de pezen van het lichaam ook toevoerwegen voor het voedsel naar de verschillende ledematen van het lichaam. De ambten volgens Paulus in Efeze 4, zorgen voor een goede toevoer naar het lichaam, zodat dat lichaam kan groeien en gezond kan functioneren. Over het ambt van predikant gaat het vanavond, namelijk het interim predikantschap en predikant voor bepaalde tijd.

Interim predikant

Het uitgangspunt is steeds: hoe kunnen wij gemeente van Christus zijn en wat is daarvoor nodig? Wie hebben we daarvoor nodig. Is dat een predikant, een kerkelijk werker of iemand anders? Vanuit de Mobiliteitspool willen wij u graag daarin helpen. ▶

Bij een interim predikant moet gedacht worden aan iemand die voor een specifieke situatie wordt ingezet. Het is een "verantwoord tussendoortje". Hij of zij doet dat als een kritische vriend. Er zijn drie of vier soorten interim predikant, namelijk:

- wanneer de huidige predikant vertrekt;
- wanneer de vroegere predikant lang in de gemeente is geweest;
- wanneer er een conflict is en
- bij samenvoeging, samenwerkingsverbanden of wanneer er ingrijpende koersveranderingen plaats vinden. Hij is transitie-specialist.

Belangrijk is dat bij de aanstelling van een interim predikant ruimschoots de tijd wordt genomen om naar een nieuwe situatie toe te groeien. De interim-predikant, die geen eigen belang heeft, zal uitsluitend naar het belang van de gemeente kijken. Zij kunnen ook in de gemeente voorgaan. Het zijn voorgangers die tevens voorbijganger zijn. Er zijn thans 11 interim predikanten in dienst van de landelijke kerk. Er zijn vier soorten interim-predikanten, namelijk:

- beleidsontwikkelaar;
- conflictbemiddelaar;
- rouwverwerker; en
- overbrugger of ook wel de consulent plus genoemd.

Gebleken is dat de figuur van de interim-predikant aanslaat. Het is dus erg belangrijk dat, wanneer een gemeente vacant is, goed over de toekomst wordt nagedacht, aldus ds. Van Meijeren.

Predikantschap voor bepaalde tijd

De rechtspositie van de predikant is die van een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Er kunnen een paar uitzonderingen hierop zijn b.v. bij het opstarten van bepaalde projecten. Destijds heeft de Kerk een pilot gestart om kleine gemeenten en proponenten bij te staan. Dat leidde ertoe dat in 2013 een mobiliteitspool van start is gegaan. De mobiliteitspool is bedoeld voor kleine gemeenten en gemeenten die tijdelijk extra pastorale verzorging wensen. De gemeente moet eigenlijk op iets nieuws uit zijn, dus innoverend bezig zijn.

Ds. G. van Meijeren

Het geheim van de mobiliteitspool is het predikantschap voor bepaalde tijd. De kerkorde heeft daarvoor een beperkte mogelijkheid. Maar de predikant voor bepaalde tijd heeft een overeenkomst met de Dienstenorganisatie, waarbij de synode de proponent tot predikant in algemene dienst benoemt. Dat kan voor 2 jaar zijn, maar dat kan ook oplopen tot b.v. 5 jaar. Nu zijn er 15 proponenten.

Het mobiliteitsbureau is zeker aantrekkelijk voor jongere generaties predikanten. Er is dan geen beroepingscommissie nodig, maar een zoekcommissie. De predikant voor bepaalde tijd is een goede stimulans voor gemeenten en proponenten om elkaar te helpen. Deze figuur is ook goedkoper dan de gewone predikant. Belangrijk is om in de regio oplossingen te bieden, zodat predikanten van standplaats kunnen ruilen. Ook is het mogelijk om gemeenten die teveel fte aan predikanten hebben, te helpen doordat deze predikanten naar elders worden gedetacheerd. De regeling leidt er toe dat er voor alle partijen, dus gemeenten, proponent en predikant, een nieuwe impuls krijgen.

Nieuwe trends

Ter afronding noemt ds. Van Meijeren enkele nieuwe trends, zoals:

- het grootste deel van het predikantenkorps (circa 60 procent) is ouder dan 55 jaar, maar het is beslist niet zo dat deze predikanten niet in staat zijn om met de jongere generatie te communiceren. Ik ken ook

hele jonge bejaarde predikanten;

- het beroepingswerk duurt vaak lang. Neem daarom de tijd goed na te gaan of predikant en gemeente bij elkaar passen;
- de rol van de consulent. Die bestaat uit begeleiden en adviseren bij het beroepingswerk.

Het predikantschap voor bepaalde tijd zal de komende tijd een terugkerend agendapunt voor de synodale vergaderingen zijn, zo besluit ds. Van Meijeren.

Vragen

Hierna volgt een geanimeerde bespreking waarbij o.m. de volgende vragen over deze materie aan de orde komen:

- Is er ook een pool voor kerkelijk werkers? Er zijn nu nog geen kerkelijk werkers in de mobiliteitspool. Wanneer er goede argumenten zijn hiervoor ook een pool samen te stellen, dan zou dit bespreekbaar moeten zijn. Indien er behoefte is aan tijdelijke voorzieningen, dan kan men deze vraag met de classis of de gemeenteadviseur bespreken.
- Wat te doen wanneer de gemeente de predikant niet langer kan betalen? De gemeente kan, aan de hand van het eigen bijdragepatroon nagaan hoe de situatie er b.v. over 4 of 5 jaar uitziet. Men kan dan een predikant van b.v. 60 jaar aanstellen of met de predikant overeen komen dat na een paar jaar de situatie opnieuw wordt bekeken en dat kan betekenen dat zo'n gemeente van 100 naar 80 pct. bezetting gaat.

D. de Vries

De aanwezigen tijdens de bijeenkomst in Leeuwarden

- Een predikant voor onbepaalde tijd aanstellen is een achterhaalde zaak en past niet meer in deze tijd. De Kerk heeft er altijd aan gehecht in haar regelgeving op te nemen dat de predikant de nodige vrijheid moet hebben om vanuit het ambt te kunnen werken. Maar wellicht dat de komende tijd deze vraag op de agenda van de synode zal komen om daar wat anders mee om te gaan.
- Wat is de uitkomst van de speeddate in januari 2015? In Leeuwarden-Huizum was er een speeddate van 16 vakantie gemeenten en 16 proponenten die op zoek zijn naar elkaar. Op speelse wijze wordt hiermee omgegaan. Aan het eind van de middag kan men zien wat het resultaat is.
- Heeft een predikant de kwaliteit voor interim-predikant in huis? Er zijn verschillende predikanten die over deze talenten beschikken. Ooit is eens gezegd: een interim-predikant is inzetbaar bij visie, fusie en ruzie. Belangrijk is dat tevoren duidelijk is waaraan in de gemeente behoefte bestaat.

Hierna bedankt de voorzitter ds. Van Meijeren voor zijn heldere uiteenzetting over ontwikkelingen in het predikantschap.

Huishoudelijke zaken

Na de pauze komen diverse huishoudelijke zaken aan de orde. Het

jaarverslag 2014 en de jaarrekening 2014 worden goedgekeurd. Ook de kascommissie geeft een positief advies af.

Vervolgens doet de heer D. de Vries een aantal mededelingen naar aanleiding van de vergaderingen van het hoofdbestuur van 13 december 2014 en die van 21 februari 2015. Hiervoor wordt resp. verwezen naar "Kerkbeheer" van februari 2015 en april 2015. Bij het agendapunt bestuursverkiezing, waarbij de voorzitter, H.J. de Koe en de secretaris, mevr. M. Burggraaf-Wondaal, aftredend en niet herkiesbaar zijn, deelt vice-voorzitter D. de Vries mee dat het bestuur er niet in geslaagd is nieuwe kandidaten ter benoeming voor te dragen. Daarom zijn de heer De Koe en mevr. Burggraaf bereid hun werk als voorzitter en secretaris van de afdeling nog voort te zetten.

In de rondvraag wordt door een bestuurslid van het RCBB Friesland nog even de aandacht gevraagd voor de ANBI. Verwezen wordt naar het artikel van mr. Jaap Broekhuizen in "Kerkbeheer" van februari 2015. Verder wordt nog gevraagd hoe de VKB omgaat met ideeën om de predikant de status van werknemer te geven, waarop de heer De Vries meedeelt dat het hoofdbestuur zich daarover nog niet heeft uitgesproken.

Na het uitspreken van een avondgebed door de voorzitter, wordt de bijeenkomst gesloten.

KerkStroom
Geloofwaardige energie

Collectieve inkoop energie

Besparingsadvies

Lichtadvies

Financiering

Zonnecentrale

WWW.KERKSTROOM.NL

Calamiteiten zijn *niet* te plannen, voorbereidingen wel

Rook Belder

“Calamiteiten zijn niet te plannen, voorbereidingen wel”. Onder deze titel gaf mevr. Franjola van Hellemond, projectleider van het project “Veiligheidszorg Kerken”, dat is opgezet door Erfgoedpartners Groningen (EG), tijdens de bijeenkomst van het hoofdbestuur en de afdelingsbesturen op 7 maart 2015 te Putten een presentatie. Erfgoedpartners Groningen is een kenniscentrum voor molens, musea, kerken en ook voor overheden en werkt voor zowel vrijwilligers als professionele organisaties. “Wij bieden platformbijeenkomsten aan met cursussen en trainingen, waarbij veiligheidszorg een grote prioriteit heeft. Zeker nu is dat voor Groningen zeer toepasselijk”, zo stelt mevr. Van Hellemond.

Calamiteitenplan

“Daarnaast voert EG ook projecten uit over het gehele land onder de naam Landelijk Contract Museumconsulenten (LCM). De Mondriaan Stichting verleent subsidie aan het werk van LCM. Verder heeft EG een nauwe samenwerking met de RCE. Uit een eerder gehouden onderzoek is gebleken dat slechts 20 procent van de musea voldeed aan de normen van een calamiteitenplan. De brandweer stelt eisen aan de veiligheid dat mensen veilig weg kunnen komen, maar die kijkt niet naar de veiligheid van de inventaris en die van het gebouw. Vanuit de erfgoedsector wil EG hier juist wel de aandacht voor vragen. Daar worden extra maatregelen voor getroffen waaraan een brandweer niet denkt.

Om dit te realiseren is een netwerk aanpak Veiligheidszorg bedacht die vanuit de regio wordt aangepakt. Het is de bedoeling dat beheerders van deze gebouwen contact opnemen met de brandweer en de politie

Mevr. Franjola van Hellemond

uit die regio en dat de veiligheidsconsulent zijn kennis deelt met de gehele groep en dat dit netwerk blijft voortbestaan om elkaar te helpen in geval van nood. Onderwerpen van die gesprekken waren het maken van een risicoanalyse. In een volgende bijeenkomst werd het calamiteitenplan gepresenteerd: wat staat er in en waarom? Daarin staat ook informatie over bedrijfshulpverlening, ontruimingsplannen. Naast die bedrijfshulpverlening is de term Collectiehulpverlening bedacht. Vanuit politieoogpunt wordt b.v. gedacht de schilderijen zover mogelijk van de uitgang te plaatsen en deze goed te bevestigen, terwijl de brandweer juist stelt ze zo dicht mogelijk bij de uitgang te hangen. De brandweer stelt dat in geval van brand zij liever een beschadigd schilderij hebben, dan helemaal geen schilderij. In een volgende bijeenkomst werden er afspraken gemaakt met de politie om die het gebouw te laten zien waardoor bereikt wordt dat zij affiniteit krijgt met de inventaris van zo'n gebouw.

Actueel houden

Wanneer er eenmaal zo'n plan bestaat, dan is het noodzakelijk dit actueel te houden, want telefoon- en e-mailadressen kunnen veranderen. De bedoeling is wel dat deze

contactbijeenkomst worden gecontinueerd. Dan wordt er ook verteld wat er is misgegaan. Door dit soort ervaringen met elkaar te delen, is er in de erfgoedwereld gesproken wat er mis kan gaan en wat daarbij wel of niet hielp. Wat wij moesten overwinnen was de gedachte: “Dit kan de burens overkomen, maar ons gebeurt zoiets niet”.

De succesfactor van deze aanpak was dat er met deadlines werd gewerkt. Er waren diverse bijeenkomsten, dus was het heel belangrijk het opgeven huiswerk klaar te maken voor de volgende bijeenkomst. Deelnemers maakten dit huiswerk en niet een plan van een extern adviseur. Heel belangrijk is er voortdurend aan te denken dat calamiteiten niet te plannen zijn, maar de voorbereidingen wel. En voorts erover na te denken wanneer er iets gebeurt, hoe je dan denkt te gaan handelen.

In 2005 is die pilot geëindigd. Het bleek toch goed te werken om in zo'n regio samen de onderwerpen te bespreken en aan het eind van die aanpak lag er bij iedereen een op maat gemaakt calamiteitenplan. Omdat deze aanpak succesvol was, is de methodiek overgedragen aan de lokale consulentenschappen. Dit werk wordt voor 40 pct. door de Mondriaan Stichting gefinancierd, terwijl de resterende 60 procent van gemeenten en provincie en afkomstig is en soms een kleine bijdrage van de deelnemers zelf. Inmiddels zijn er meer dan 65 netwerken opgezet waaraan ook diverse kerken deelnemen.

Erfgoedbrede aanpak

In Groningen zijn we begonnen met een erfgoedbrede aanpak. In het begin namen daaraan weinig kerken deel, omdat de beleving van museale inventaris anders is. In kerken worden deze inventarisstukken vaak als gebruiksvoorwerpen beschouwd

doordat deze nog dienst doen, terwijl deze stukken in een museum als een waardevolle verzamelcollectie wordt beschouwd. Niet alleen wegens hun religieuze waarde maar ook door hun culturele waarde”, aldus mevr. Van Hellemond. Hierna toont zij een aantal beelden van de brand van de protestantse kerk van Hoek van begin dit jaar, waarvan het hele dorp erg onder de indruk is. Ook toont ze een voorval in Thesinge (Groningen) waar de dakruiter in brand stond en waarvan men aanvankelijk dacht dat er nauwelijks iets gebeurd was, maar de gehele kerk zat wel onder het roet.

Brand- en inbraakpreventie

“Omdat kerken ook slachtoffer zijn van rampen hebben we een speciale werkwijze ontwikkeld om ze te ondersteunen bij het maken en uitvoeren van hun plannen rondom veiligheidszorg. Met name op brand- en inbraakpreventie richten wij ons. Dat doen we niet alleen. Erfgoedpartners Groningen werkt daarbij samen met Stichting Oude Groninger Kerken, Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe, de afdeling Groningen van de VKB en het Bisdom Groningen-Leeuwarden. Ook Donatus levert expertise door iemand voor het netwerk beschikbaar te stellen die rondleidingen verzorgt. Zij laten dan zien waar de zwakke plekken zitten waaraan iets gedaan moet worden. Het format van zes bijeenkomsten is gewijzigd in twee, namelijk één om algemene informatie te geven en de opdrachten in het kort uit te leggen. Op de tweede bijeenkomst wordt gevraagd hoe het gegaan is en of er nog vragen zijn en worden met elkaar de vluchtplannen bekeken”.

Brandpreventie

Verder wijst mevr. Van Hellemond op de brandveiligheid en dan met name de vluchtwegen.

- Zorg er voor dat de vluchtweg niet geblokkeerd wordt door er spulletjes neer te zetten. Kijk tevoren, wanneer je een gebouw ingaat, waar de vluchtwegen zijn en of ze te bereiken zijn.
- Zorg voor goede rook- en brandmelders. Omdat mensen die slapen geen geur

waarnemen, zijn de rook- en brandmelders van een piepegeluid voorzien dat er voor zorgt dat mensen ontwaken. Er zijn ook rookmelders die aan een sprinklerinstallatie gekoppeld zijn, waardoor er direct lokaal gesproeid kan worden.

- Een veel voorkomend misverstand is dat men denkt dat bij sprinklers alles blank staat van het water, maar ze werken alleen op de plaats waar het nodig is. Maar liever nat, dan verbrand.
- Zijn blusmiddelen getest, werken ze goed en is er een goed vluchtplan?
- Mensen moeten in geval van brand weten hoe zo’n blusser werkt. Op de voorlichtingsbijeenkomsten hebben we dit gedemonstreerd zodat mensen van dichtbij zagen wat je moet doen.
- Voorkom onveilige situaties door b.v. stekkers uit wandcontactdozen te halen of probeer het gebouw spanningsloos te schakelen.
- Let op waar je kaarsen neerzet.
- Kijk of de bliksemafleider nog in goede staat is, zeker nu er regelmatig koperdiefstal plaatsvindt.

Inbraakpreventie

Met betrekking tot de inbraakveiligheid is het belangrijk te weten waarover je beschikt. Zijn er foto’s en kun je aantonen dat zo’n object eigendom van de kerkelijke gemeente is? Zijn er kenmerken of graveringen in het object?

Het afsluiten van de kerk en een sleutelplan. De spreekster heeft situaties meegemaakt dat 20 mensen van de kerk over een sleutel beschikten. Dan wordt het heel lastig om goed overzicht te hebben. Een goede oplossing is de sleutels te nummeren en te registreren wie welke sleutel heeft.

Ook zijn kerkelijke gemeenten beter gaan nadenken bij openstelling van het gebouw. Welke spullen kan men gemakkelijk meenemen? Goed nagaan op welke hoogte je iets hangt waardoor het niet zo gemakkelijk is dit mee te nemen. In de museale wereld wordt met checklijsten gewerkt. Dat is een

universele norm die overal wordt toegepast, de object ID, die overeenkomt met de criteria die de politie hanteert. Nu is men bezig om na te gaan of deze lijsten overeenkomen met de lijsten van de kerken zoals die zich in het Catharijneconvent bevinden. In geval van diefstal of inbraak kan er zo goed mogelijk proces verbaal worden opgemaakt van het object dat verdwenen is. Het Catharijneconvent, dat het werk van de SKKN (Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland) heeft overgenomen, heeft de registratie van kerkelijke objecten als taak. De bedoeling is dat kerkelijke gemeenten zo’n database zelf gaan bijhouden. Daar loopt nu een proef mee en binnenkort komt er iemand hierover spreken.

In april a.s. is er overleg met de RCE om af te stemmen wie er wat voor de kerken doet en hoe we gezamenlijk de veiligheid in kerken kunnen benadrukken. Wanneer alle partijen hierin hun verantwoordelijkheid nemen, kunnen we er samen aan werken dat hiervoor permanent aandacht wordt gevraagd. Zoals wij dat nu in Groningen doen, wordt nagegaan of dit landelijk voor de kerkelijke gemeenten kan worden uitgerold. Binnenkort zitten we met allerlei organisaties waaronder de VKB, aan tafel en wij hopen u t.z.t. nader over het vervolg te informeren”, zo besluit mevr. Van Hellemond haar inleiding.

■ Kerk Garrelsweer gerenoveerd na aardbevingsschade

De kerk van de protestantse gemeente Garrelsweer-Winneweer-Wirdum in Garrelsweer heeft een opknappbeurt gekregen. De Groningse kerk, die op 3 km afstand van Loppersum ligt, heeft het zwaar te verduren gehad bij een aardbeving. Inventarisatie van het uit 1912 daterende kerkgebouw wees uit dat er ernstige scheuren waren ontstaan. De kerkgemeenschap trad in overleg met de NAM en zette het renovatietraject in werking. Beide partijen deelden de kosten die zo’n € 80.000 bedroegen, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 12 maart 2015.

IN 3 STAPPEN DE VEILIGHEID VAN KERKEN WAARBORGEN

Inbraak, diefstal, fraude en vernieling zijn criminele activiteiten waarmee kerkbestuurders onverwachts mee te maken kunnen krijgen. Naast de financiële schade laten criminelen de slachtoffers achter met emotionele schade. Het gevoel van onveiligheid weegt vaak zwaarder dan het gemis van dierbare voorwerpen en geld. Behoed de kerk voor deze schaden, realiseer in 3 stappen een integrale aanpak!

Stap 1: Ontwikkelen van beleid

De veiligheid van de kerk dient beleidsmatig benaderd te worden. Plaats het onderwerp daarom regelmatig op de agenda. Het gebouw dient immers veilig te zijn tijdens de dagelijkse gang van zaken, maar ook gedurende tijdelijke evenementen, zoals tentoonstellingen en bijeenkomsten. Benader de beveiliging van het kerkgebouw vanuit meerdere hoeken, door rekening te houden met:

- De wensen van kerkbestuurders en (tijdelijke) gebruikers.
- De inrichting en het gebruik van de kerk.
- De omgeving.

Stap 2: In kaart brengen van dreigingen

Ontwikkel scenario's door de veiligheidsrisico's in kaart te brengen. Maak hierbij een onderscheid tussen inbraak, diefstal, fraude en vernieling. Benader vervolgens de kerk vanaf de erfgrans, doorloop de ruimten van het kerkgebouw en som alle mogelijke risico's op.

Stap 3: Nemen van veiligheidsmaatregelen

De effectiviteit van de beveiliging kenmerkt zich door een combinatie van drie soorten maatregelen:

- Bouwkundige maatregelen: voorkomen of vertragen van de criminele activiteit.
- Installatietechnische maatregelen: detecteren aan wezigheid van criminelen personen.
- Organisatorische maatregelen: verdelen van taken, voeren van actief sleutelbeheer, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij het uitvoeren en in standhouden van beveiligingsmaatregelen.

Adresseer elk opgemerkt veiligheidsrisico en analyseer de huidige veiligheidsmaatregelen. Verdwijnt het risico met het aanpassen van de organisatorische procedure? Of vergt het een bouwkundige of installatietechnische investering? Prioriteer de te nemen maatregelen en begin bij het noodzakelijke!

Inzicht in risicofactoren van kerken

Inzicht in de daadwerkelijke risicofactoren van de kerk maakt het beheersen en optimaliseren van risico's mogelijk. Risicoadviseur en verzekeringsmakelaar Marsh Nederland kan het gewenste inzicht in (veiligheids)risico's bieden.

Neem voor meer informatie contact op met Pieter Stoeltie: 020 – 541 75 39 of pieter.stoeltie@marsh.com, of kijk op: www.vkb-verzekeringen.nl.

■ De Dorpskerk van Huizum

De aan Johannes de Doper gewijde Dorpskerk van Leeuwarden-Huizum heeft binnen de bebouwing van Leeuwarden een zelfstandige plaats behouden, aan de rand van de oude dorpskern van Huizum. De algemene begraafplaats ten zuiden van de kerk is in eigendom overgegaan naar de (burgerlijke) gemeente Leeuwarden. Het kerkhof direct rond de kerk is eigendom van de Protestantse Gemeente Leeuwarden-Huizum. Het muurwerk bevat tufsteen uit de twaalfde eeuw. De vormentaal van het schip verwijst naar het eind van de vijftiende eeuw of het begin van de zestiende eeuw. Mogelijk is de kerk toen gewijzigd, of opnieuw opgebouwd met gebruikmaking van de oude tufstenen.

Exterieur

In de zuidmuur van het schip zijn vier spitsboogvensters te zien en in de vijfzijdige koorsluiting nog eens twee. In de noordmuur van het schip zijn twee grote spitsboogramen en twee ronde ramen aangebracht. Aan de westzijde van de noordmuur bevindt zich de ingang, die in empirestijl is omlijst (1804).

De toren dateert grotendeels uit de dertiende eeuw. In de zestiende eeuw is er een stuk bovenop gebouwd. In dit nieuwe gedeelte zijn paarsgewijs galmgaten aangebracht. De geveltoppen aan beide zijden van het zadeldak hebben klimmende spitsboognissen. In de toren hangen twee klokken, één uit 1529 en één uit 1582.

Hoogtepunt in het buitengewoon rijke protestantse interieur is de houten preekstoel uit de zestiende eeuw. Dit is de enige preekstoel in Friesland die dateert van vóór de reformatie. In de dooptuin staat een doopbekken uit 1604. Een aantal banken is voorzien van wangstukken uit de renaissance. Tegenover de preekstoel staan drie herenbanken en in de koorsluiting is nog een vierde herenbank te vinden. Het houten tongewelf is voorzien van gewelfschotels met gesneden passiesymbolen.

Orgel

Het huidige orgel van de kerk is niet het eerste. Het is bekend dat de kerk

Bent u al ANBI-proof voor 2016?

Uiterlijk 31 december 2015 moeten kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen (zoals gemeenten en diaconieën) alles gereed hebben om aan nieuwe ANBI-eisen voldoen. Uitgangspunt is transparantie van gegevens. Dit moet online vindbaar zijn, op een (eigen) webpagina. Onderstaande informatie moet gepubliceerd worden:

- De formele naam van de kerkelijke gemeente;
- Het RSIN of fiscaal nummer;
- Contactgegevens;
- Doelstelling;
- Beleidsplan;
- Bestuurssamenstelling;
- Beloningsbeleid;
- Verslag van de uitgeoefende activiteiten;
- Financiële verantwoording;
- Overzicht van voorgenomen bestedingen.

Meer informatie: www.protestantsekerk.nl/anbi: hier zijn o.a. voorbeelden te vinden voor deze publicatie.

Actuele aandachtspunten:

- Het internetadres (URL) waarop uw gegevens staan vermeld dient u op te geven via het LRP-programma in het veld "website ANBI-gemeente". Als de gegevens van de diaconie op een andere website of -pagina staan vermeld dient ook dit internetadres via LRP te worden opgegeven. De landelijke kerk zorgt ervoor dat deze gegevens worden doorgegeven aan de belastingdienst.
- De informatie die op uw/een website plaatst dient met één muisklik bereikbaar te zijn (zgn. deeplink)
- RSIN-nummer: de belastingdienst zorgt ervoor dat alle kerkelijke rechtspersonen een RSIN-nummer krijgen – indien er nog geen fiscaal nummer (=RSIN) bekend is. Als u personeel in loondienst heeft, dividendbelasting terugvraagt of energiebelasting terugvraagt kunt u langs die weg uw fiscale nummer vinden.
- Als uw RSIN-nummer nog niet bekend is, dan kunt u op de ANBI-pagina van uw website vermelden bij RSIN-nummer: "nog niet ontvangen van belastingdienst. "
- Uiteindelijk zullen alle RSIN-nummers via het LRP-programma te vinden zijn.
- Bellen of schrijven over het RSIN-nummer met de belastingdienst heeft geen zin.
- Het is niet noodzakelijk of gewenst om in het kader van de ANBI-transparantie complete jaarrekeningen met balans te publiceren. Een verkorte staat van baten en lasten is voldoende. Voorbeelden hiervan vindt u op de bovengenoemde website.
- Namen en adressen van kerkenraads- en collegeleden behoeven ook niet op internet te worden vermeld.

al in de 16e eeuw een orgel had. Rond 1660 werd het gerepareerd door Willem Meynerts uit Berlikum. In 1727 vindt een vernieuwing plaats door Christian Müller. In 1849 leverden de orgelmakers Van Dam een nieuw orgel, maar zij gebruikten daarin een deel van het oude pijpwerk. Dit orgel onderging in de 20e eeuw enige wijzigingen. De laatste daarvan werd gerealiseerd in 1954-1956.

Sinds 29 november 2013 is de

Dorpskerk van Huizum overgenomen door de Stichting Alde Fryske Tsjerken en in beheer gekomen bij een Plaatselijke Commissie. Die organiseert concerten, lezingen en poëzieavonden en verhuurt de kerk voor rouw- en trouwdiensten en andere bijzondere bijeenkomsten (jubilea familie/organisaties). De Dorpskerk van Huizum wordt, zoals het Reformatorisch Dagblad dat eind augustus noemde, als een van Friesland's mooiste kerkinterieurs beschouwd.

Belangrijke gemeentelijke projecten - slot

Bij de uitreiking van de Marsh-Mercer Award door de vice-voorzitter van de VKB, drs. C. de Raadt, tijdens het VKB-Congres van 12 april 2014, merkte hij op dat veel inzendingen van grote kwaliteit en van grote betekenis zijn voor de plaatselijke gemeente. De destijds genomineerde projecten van de gemeenten Streefkerk en Epe zijn in vorige edities van "Kerkebeheer" toegelicht. In deze editie volgt een vierde en laatste bloemlezing van enkele andere inzendingen van gemeenten.

Het Beloofde Pand Kolk 33 in Delfshaven

De hervormde gemeente van Delfshaven is een actieve christelijke gemeenschap in de Oude of Pelgrimvaderskerk in Rotterdam. De gemeente is sterk gegroeid waardoor er behoefte is aan een pand vlakbij de kerk om verschillende activiteiten te kunnen aanbieden voor mensen binnen en buiten de kerk. Eind 2012 heeft de gemeente een pand aan de Aelbrechtskolk 33 aangeschaft. Zowel wat betreft de ligging als wat betreft de praktische ruimte voldoet dit pand aan de behoeften van deze gemeente. Het pand is aangeschaft met visie op drie pijlers die er een plek krijgen:

- Toerustingsactiviteiten gemeentelieden (kindernevendiensten, jongerenavonden, lezingen, catechisatie en bijbel- en leeskringen);
- Missionaire activiteiten voor verbinding van de gemeente met de omgeving, zoals Alpha of Bèta cursus, marriage courses, cursus in gesprek met moslims, debatavonden; en
- Diaconale activiteiten voor de minder bedeelde Rotterdammer, zoals een inloophuis, Serve The City, een thuisgevoel bieden, een gesprek aangaan, simpele praktische hulp (boodschappen doen).

Het projectdoel is het aangekochte pand tot een multifunctioneel pand te maken waarvan de nabije samenleving en de kerkelijke gemeente baat hebben. De geraamde kosten beliepen € 250.000, waarvan de financiering is als volgt: bijdrage stichting De Brug € 27.957, bijdrage van het Laurensfonds € 57.453, fondswerving onder gemeentelieden

€ 50.000, idem bij diverse kerkelijke gemeenten in Nederland € 50.000 en uit eigen middelen € 59.590. Het tekort van € 5.000 hoopte men te dekken uit het winnen van de Marsh-Mercer Award.

Vernieuwing torenuurwerk St. Laurens

Het oude torenuurwerk van 1933 was nodig aan vervanging toe. De kerktoren is eigendom van de hervormde gemeente St. Laurens. Een torenuurwerk heeft ook een functie voor de samenleving en daarom is de burgerlijke gemeente van Middelburg gevraagd om een steentje bij te dragen. Daarna is er een platform opgericht onder de benaming "Behoud van het torenuurwerk" om fondsen aan te boren. Het gehele project is dorpsbreed georganiseerd en voorbereid. Er zijn geen middelen van de kerkelijke gemeente voor dit project aangevend. Na de realisering waren er nog middelen over die worden gereserveerd voor toekomstig onderhoud. Het doel van dit project om het oude torenuurwerk door een nieuw te vervangen zonder kosten voor de hervormde gemeente St. Laurens, is bereikt. De kosten bedroegen € 49.000 en de financiering was: € 11.300 activiteiten dorpsbewoners, € 10.000 subsidie gemeente Middelburg, € 25.970 uit overige subsidies, sponsorbijdragen en donaties en € 1.730 diverse giften en private activiteiten.

Glas-in-loodramen Soest-Noord De Emmakerk in Soest-Noord heeft drie grote driehoekige ramen uitgevoerd in 'enkel glas-in-lood'. Deze waren een slechte isolatie en bovendien erg vandalismegevoelig.

In 2009-2011 zijn deze gerestaureerd in triple-glas uitvoering. De totale kosten bedroegen € 61.000 en deze zijn als volgt gefinancierd: € 21.000 subsidie gemeente Soest, € 25.000 sponsorbijdragen en € 15.000 uit giften en acties van eigen gemeentelieden.

Verbouw Centrumkerk Winsum Gr. tot energie neutrale kerk

Het project om de verbouw van de Centrumkerk te Winsum van de protestantse gemeente Winsum-Obergum te realiseren, is:

- Toekomst gericht. Vanuit een meerjarenprognose is besloten het gebouw slim en zuinig te maken. Het gebouw had groot onderhoud nodig, het voldeed niet meer aan de huidige eisen en het energieverbruik was erg groot. Gekozen is voor een rigoureuze verbouwing om het gebouw praktischer, zuiniger en flexibeler te maken.
- Duurzaam. Gekozen is voor energieneutraal door passieve maatregelen en actieve installaties, hoogwaardige isolatie, efficiënt ruimtegebruik, HR++beglazing, ventilatie met warmteterugwinning, laag temperatuurverwarming, led-verlichting 80 PV zonnepanelen en duurzaam verantwoord materiaal. En met het oog op de werkvoorziening in de regio: aanbesteding bij een aannemer in de buurt.
- Gericht op schoonheid. Een ervaren architect heeft het ontwerp verricht met respect voor historie en liturgie, terwijl een kunstenaar heeft meegewerkt bij de inrichting.

- Gericht op de gemeenschap. In de kerkelijke gemeenschap was de inzet van de vrijwilligers overweldigend. Daardoor werd een bedrag van circa € 150.000 bespaard. Ook de dorpsgemeenschap is enthousiast, want er is een mooi gebouw voor teruggekomen. Het enthousiasme en de zelfwerkzaamheid hebben bewondering en nieuwsgierigheid gewekt.
- Communicatief breed opgezet. Het gaat om onze toekomst en ons geld. Breed is ingezet op veel en vaak informeren: gemeenteavonden met uitleg door kerkenraad, architect en bouwers. Er was respect voor gemeenteleden die deze stap te groot en te eng vonden.
- Financieel voorzichtig. Het werk werd in fasen uitgevoerd en alleen waarvoor geld beschikbaar was, werd geïnvesteerd. Er is geen hypotheek op de toekomst genomen. In beginsel geen nieuwe inrichting (stoelen, tafels, keuken en geluidsinstallatie) en gewenste extra's (beamer, lift - maar wel de voorbereiding hiervan) En werkende weg komen er nog gelden binnen, zodat die worden aangewend om een deel van de kosten te betalen.

Het projectdoel was verbouwing van de kerk, gericht op de toekomst: praktisch, flexibel en energieneutraal. De eerste voorbereidingen zijn in 2006 begonnen en het werk is in februari 2014 afgerond. De kosten van de bouw bedragen € 1.020.000. De financiering was: € 275.000 uit spaartegoeden; € 263.000 verkoop oude pastorie; € 273.000 uit giften gemeente waaronder een legaat van € 10.000, € 178.000 uit subsidies waaronder de Solidariteitskas en energiesubsidies en € 31.000 uit eigen acties (fancy fair, boekenmarkt, enz.).

■ **Schoolklas moet kerk leren lezen als geschiedenisboek**

Met slechts 150 inwoners is het Noord-Groningse Westerwijtwerd een bescheiden dorp. De 13e-eeuwse Mariakerk heeft echter een allesbe-

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Afgelopen maand is het positief van Bakker & Timmenga verkocht. Nieuw in de verkoop is aangeboden een elektro-pneumatisch orgel met 24 stemmen gebouwd in 1967 door Fonteijn en Gaal. Het orgel komt vrij wegens een kerksluiting in Dubbeldam. In totaal zijn er nu 4 orgels in het bestand.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:

Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl. Of bekijk de vernieuwde website van de orgelbank op kerkmarkt.nl: kerkmarkt.nl/advertenties/orgelbank

halve bescheiden uiterlijk. Opvallendste element vormt de oude wandschildering met twee krijgers die de strijd tussen goed en kwaad voorstelt, zo schrijft het Reformatorisch Dagblad van 29 januari 2015.

Kerkgangers die zondags de kunstwerken bewonderen, zijn er helaas niet meer. Sinds een jaar of zes is het bedehuis niet meer in gebruik voor de eredienst. Het is nu eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) en wordt gebruikt als trouwlocatie, voor lezingen en exposities. En nu voor de eerste masterclass "De kerk als geschiedenisboek", waarvoor zich een kleine twintig kerkbeheerders en leerkrachten aanmeldden, zodat kinderen kunnen leren in kerkgebouwen historische elementen te herkennen.

"Educatie is voor de SOGK al twintig jaar een belangrijk aandachtspunt", legt Agmar van Rijn van de SOGK uit. "Voor veel scholieren is de kerk niet meer dan het behang van het landschap. We willen graag dat ze er belang bij krijgen. Het is het mooiste als leerlingen een band met een kerkgebouw opbouwen. Dan is het belangrijk om de blik van de leerlingen te focussen en hen gericht naar allerlei dingen in de kerk te laten kijken".

Theologe Anna Baljeu licht toe hoe de kerk een driedimensionaal

geschiedenisboek kan worden. Zichtbare elementen uit de tijd voor de Reformatie zijn onder andere het koor, de vele altaren, de doopvont bij de deur, de nissen en de (gewelf) schilderijen als boeken der leken. In het gedeelte over de Reformatie noemt ze de centrale plaats van de preekstoel, de plaatsing van de banken, de borden met (Bijbel) teksten, de monumentale orgels en de herenbanken.

Baljeu stelt dat de kerk in Westerwijtwerd zowel rooms-katholieke als protestantse elementen bevat. De rooms-katholieke zijn de romaanse en gotische bouwstijl met prachtig beschilderde gewelven en de plaats van het (verbouwde) koor. Typisch protestants zijn de plaatsing van de preekstoel en de banken.

"Vroeger was het geloof voor de mensen misschien nog wel belangrijker dan brood op de plank", vertelt ze ook. Een aanwezige: "Kinderen weten vaak niet wat een kerk is. Je moet niet beginnen met het geloof, maar hun eerst bijzondere dingen vertellen, zodat ze geboeid raken, bijvoorbeeld over de uitdrukking rijke stinkerds. Dat waren de rijken die in de kerk begraven werden en stonken omdat men de kerkvloer moest openbreken. Tijdens de kerkdienst vielen herhaaldelijk mensen flauw door de vreselijke stank. Maar het geloof moet wel ter sprake komen", aldus mevr. Baljeu.

Rook Belder

Op 10 maart jl. kwam het Platform van SBKG-en (Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen) in De Schakel in Nijkerk bijeen. Op deze bijeenkomst, die onder leiding stond van ir. B.P. de Wit, lid van het dagelijks en hoofdbestuur van de VKB en portefeuillehouder "Gebouwen", kwamen o.m. de volgende zaken aan de orde.

Veiligheidszorg Kerken in provincie Groningen

Mevr. Franjola van Hellemond gaf een presentatie over het in Groningen destijds gestarte project over de veiligheid in kerkgebouwen. Verwezen wordt naar pagina 176 van deze "Kerkbeheer", waar een samenvatting staat van de presentatie zoals mevr. Van Hellemond die hield tijdens de bijeenkomst van hoofdbestuur en afdelingsbesturen op 7 maart 2015 in "De Aker" te Putten.

Actuele ontwikkelingen rondom gebouwen en monumenten

Sinds vele jaren geeft mr. Jaap Broekhuizen, o.m. secretaris van de Commissie Kerkelijke Gebouwen van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO-K), een uiteenzetting over zaken die voor de kerkrentmeesters en de besturen van de SBKG-en van belang zijn.

BRIM

De heer Broekhuizen wijst op de enquête die door het RCE is uitgezet in het kader van het BRIM 2006. Hij adviseert de besturen van de SBKG-en de kerkrentmeesters toch vooral te vragen hieraan mee te doen. De opzet hiervan is zeker goed bedoeld.

Overleg FIM

Op 6 maart 2015 is er door de FIM (Federatie Instandhouding Monu-

menten) een bijeenkomst belegd met de colleges van kerkrentmeesters die grote monumentale kerkgebouwen in eigendom hebben. Bij de eigenaren van grote monumenten is de omvang van het eigen aandeel in de subsidiabele kosten geen probleem. Dat ligt overigens bij de eigenaren van de kleinere monumenten geheel anders. Degenen die herhaalde malen voor subsidie zijn afgewezen zouden graag zien dat zij een bevoorrechte positie krijgen, zodat ook hun aanvraag wordt gehonoreerd.

POM-beheerders in bevoorrechte positie

Geconstateerd wordt dat de eigenaren die een POM kunnen vormen, een bevoorrechte positie hebben ten opzichte van degenen die daarvoor niet in de gelegenheid zijn.

Nationale agenda religieus erfgoed
Verwezen wordt naar de stand van zaken die te vinden is op de website www.toekomstreligieuserfgoed.nl

Statenverkiezingen

De heer Broekhuizen deelt mee dat Christen Unie in Groningen en in Utrecht een bijeenkomst over kerkgebouwen heeft belegd. Hij vraagt aandacht om toch vooral na 18 maart 2015 de coalitievorming te volgen. Kandidaat-statenleden manifesteren zich en dat is vaak het juiste moment om tot waardevolle contacten te komen.

Rol herbestemming bij herbestemming

Uit een vragenronde blijkt dat slechts enkele SBKG-en benaderd worden om hun advies te geven in het kader van herbestemming van kerkgebouwen.

Culturele ANBI

De heer Broekhuizen wijst er volledigshalve op dat kerkelijke gemeenten, binnen de huidige

fiscale wetgeving, nooit de status van culturele ANBI kunnen krijgen. Lokale steunstichtingen, zoals de Stichting Vrienden Dorpskerk Kerkhuizen krijgen die status zonder meer wanneer in de statuten duidelijk is geregeld dat hun gelden uitsluitend voor het instandhouding van het gebouw worden aangevend.

Wederzijdse informatie en contactadressen

De vertegenwoordiger van de SBKG Groningen-Drenthe deelt mee dat onder leiding van de oud-voorzitter van de vereniging van Kerkvoogdijen, drs. G. van Soest, geruime tijd geleden een overleg is gestart tussen de besturen van de SBKG van Friesland en Groningen-Drenthe. Het streven is per 1 januari 2016 met elkaar te fuseren. De nieuwe stichting zal zich ook zo breed mogelijk vanuit haar doelstelling gaan profileren.

De volgende OVO-vergadering is op 3 november 2015.

Kerkbalans 2016

De actie Kerkbalans 2016 wordt gehouden van 17 t/m 31 januari 2016

Torens in soorten en maten

Dr. J. D. Th. Wassenaar

Enige tijd geleden vroeg mr. H.A. Lassche in Kerkbeheer aandacht voor kerktorens. Hij stond vooral stil bij de kwestie van het juridische eigendom van de bouwwerken. Men kan ook op een andere wijze naar kerktorens kijken. Dat heeft Thomas H. von der Dunk gedaan in het lijvige boek *Toren versus traditie*. De worsteling van classicistische architecten met een middeleeuws fenomeen.

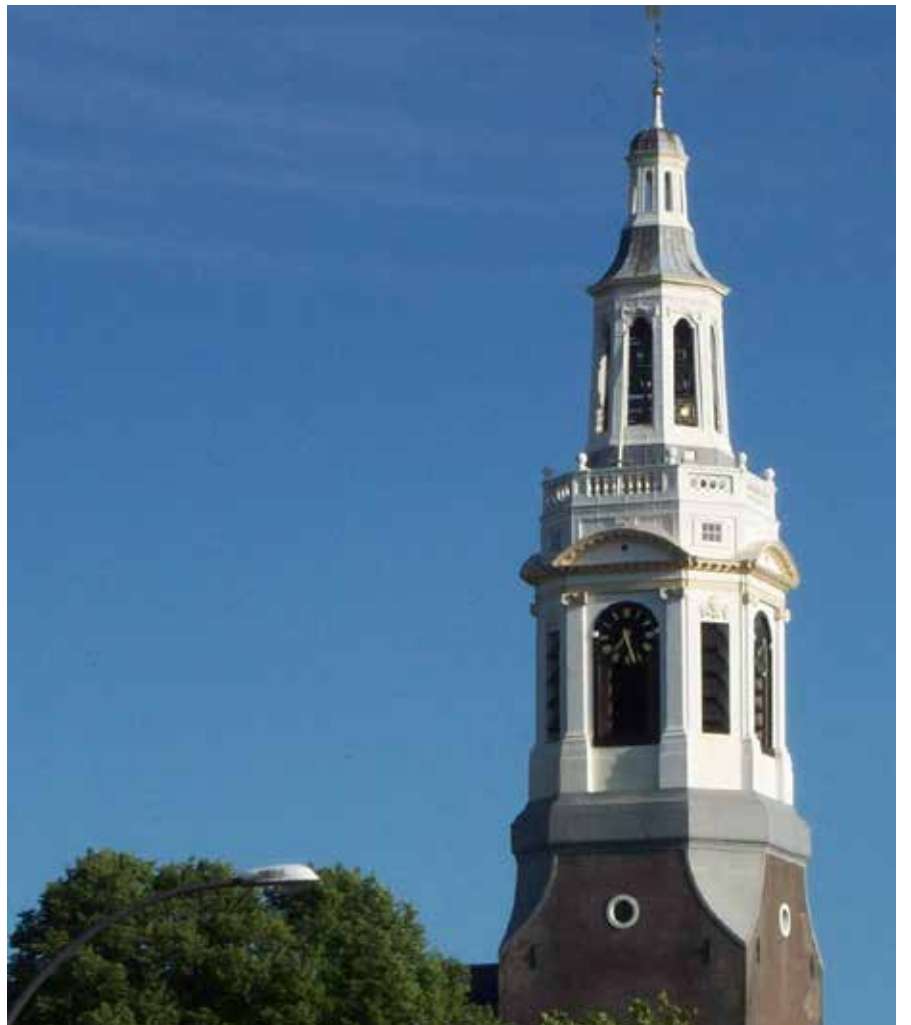
Torens vormden een onmisbaar onderdeel van romaanse en gotische kerken, later ook van stadhuisen. In dat opzicht is hun grootschalige voorkomen een erfenis van de middeleeuwen. In de klassieke oudheid speelden torens een veel minder grote rol. Zo kwamen ze bij romeinse tempels niet voor. Dat gegeven werd van belang toen, vanaf de renaissance, architecten gingen terugrijpen op de principes van de antieke wereld. Het conflict tussen een gotische traditie, die een toren verlangde, en een klassieke leer die deze als in strijd met de meest fundamentele eigen beginselen moest afwijzen, vormt de rode draad in *Torens versus traditie*. Hoe gingen classicistische architecten op het grondgebied van het huidige Nederland in de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw met dit probleem om?

Op de 'Inleiding' volgt het hart van het boek: 'Torens in Nederland'. Om een indruk te geven, som ik de hoofdstukken op: 'De laatgotische erfenis', 'De komst van de renaissance in Nederland', 'De toren verdwijnt uit de kerk', 'De bolvormige houten torenbekroningen', 'De eerste Nederlandse renaissancetorens', 'De torens van De Key en De Keyser', 'Gotisch intermezzo: de Nieuwekerkstoren in Amsterdam' en 'De classicistische toren in Nederland'.

Het deel 'Torens in Nederland' behelst een toegankelijk geschreven overzicht van de ontwikkelingen in de bouw van torens in ons land, waarbij de auteur die steeds in een internationale context plaatst. Het

De hervormde kerk in Sint-Jacobiparochie (1843). Deze Friese icon van het neoclassicisme illustreert het einde van een traditie: de eens zo hoge westtoren uit de gotiek is in de eerste helft van de negentiende eeuw tot een bescheiden cupola boven een zuilenportiek gereduceerd. In deze periode, waarin de architectuur van de klassieke oudheid meer dan ooit tot directe maatstaf voor de contemporaine is verheven, zal dit de standaard worden.

De toren van de hervormde kerk van Nijkerk.

laatste deel, 'De toren in de architectuurtheorie', is pittiger kost. De fijnproevers vinden daarin een analyse van de opvattingen en de richtlijnen van de belangrijkste Europese architectuurtheoretici in de Vroegmoderne tijd. Duidelijk wordt dat in de bouwpraktijk de ontwerpers de meest uiteenlopende oplossingen wisten te bedenken om vorm te geven aan de principes van het classicisme, terwijl de bouw van nieuwe, grote torens uiteindelijk steeds zeldzamer werd.

Torens versus traditie is niet alleen een toegankelijk geschreven overzicht van de ontwikkelingen in de bouw van torens in ons land, het is ook een schitterend 'plaatjesboek': het is verluchtigd met 365 afbeeldingen: bouwtekeningen, schilderijen en foto's van torens. Je zult kerkrentmeester in Haarlem zijn... of in Hoornaar... of in Nijkerk... Von der Dunk levert je een complete verhandeling over de toren van je kerk.

Thomas H. von der Dunk, Torens versus traditie. De worsteling van classicistische architecten met een middeleeuws fenomeen is uitgegeven door Stichting Primavera Pers te Leiden, in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed te Amersfoort. ISBN 978-90-5997-164-6; hardcover, 288 p.; prijs tot 1 juli: € 34,50, daarna € 34,50.

Dr. Wassenaar is gemeentepredikant en voorzitter van de Commissie Orgelzaken.

■ Subsidie Meereorgel Urk

Het Reformatorisch Dagblad van 9 april jl. meldt dat de provincie Flevoland toch het gehele bedrag van € 226.000 subsidie gaat bijdragen voor de restauratie van het Meereorgel in de gereformeerde Bethelkerk van Urk. Aanvankelijk wilde provincie een bedrag van € 33.000 niet uitkeren omdat de restauratiecommissie minder kosten maakte dan was begroot. De commissie tekende bezwaar aan bij Gedeputeerde Staten en die besloten dat toch het gehele bedrag moet worden uitgekeerd. Het tweeklaviers orgel uit 1792 werd in juni 2013

weer in gebruik genomen. De totale restauratiekosten beliepen € 800.000.

■ Auteursrechten en het 'streamen' van kerkdiensten

Harry Roth

Steeds meer kerkelijke gemeenten zenden hun kerkdiensten uit via internet. Dat valt onder het begrip 'streamen'. Met een mooie omschrijving zijn streaming media, media die rechtstreeks via computernetwerken (internet) worden gedistribueerd. In de praktijk spreken we dan over gemeenten die kerkdiensten uitzenden via de eigen website of bijvoorbeeld via kerkomroep.nl of kerkdienstgemist.nl. Moeten kerkelijke gemeenten voor dit op internet uitzenden een zg. "BUMA streaming licentie" hebben? Dit is inderdaad verplicht. Providers als de zojuist genoemde kerkomroep.nl of kerkdienstgemist.nl zullen hier expliciet op wijzen in de algemene voorwaarden. Deze BUMA streaming licentie kan rechtstreeks bij BUMA.STEMRA worden afgesloten voor een bedrag van € 130 per jaar (op dit moment). Een en ander is te vinden op www.bumastemra.nl.

De organisatie CCLI – Christian Copyright Licensing International (www.ccli.nl) – biedt naast eigen repertoire en eigen licenties ook BUMA licenties aan. Zij kan op basis van afspraken met BUMA/Stemra de BUMA streaming licentie aanbieden voor € 99 per jaar (in plaats van het genoemde bedrag van € 130). Een mooi aanbod waar u als gemeente van kunt profiteren.

Op dit punt ontstaat soms wel verwarring. Doordat CCLI dit kenbaar maakt (bijvoorbeeld in een nieuwsbrief van kerkdienstgemist.nl) kan de indruk ontstaan dat ook andere licenties van BUMA nodig zijn. Per kerkverband kan dat verschillen. Belangrijk om te weten is dat de Protestantse Kerk in Nederland voor zingen en spelen tijdens kerkelijke activiteiten een landelijke BUMA regeling heeft.

De inhoud van deze regeling staat in

de uitgebreide brochure op het gebied van 'Auteursrecht en naburige rechten in de kerk': <http://www.protestantsekerk.nl/Lists/PKN-Bibliotheek/Auteursrecht-en-naburige-rechten-in-de-kerk.pdf>. In deze brochure is ook uitgebreide informatie te vinden over onderwerpen als kopiëren, beamer, websites, geluidsen beeldopnamen van de kerkdienst, muziek draaien, films vertonen, etc. Deze brochure is een onmisbaar naslagwerk voor iedere plaatselijke gemeente die vragen heeft over auteursrechten met betrekking tot haar werk.

■ Fondsenwerving jongeren via gamen

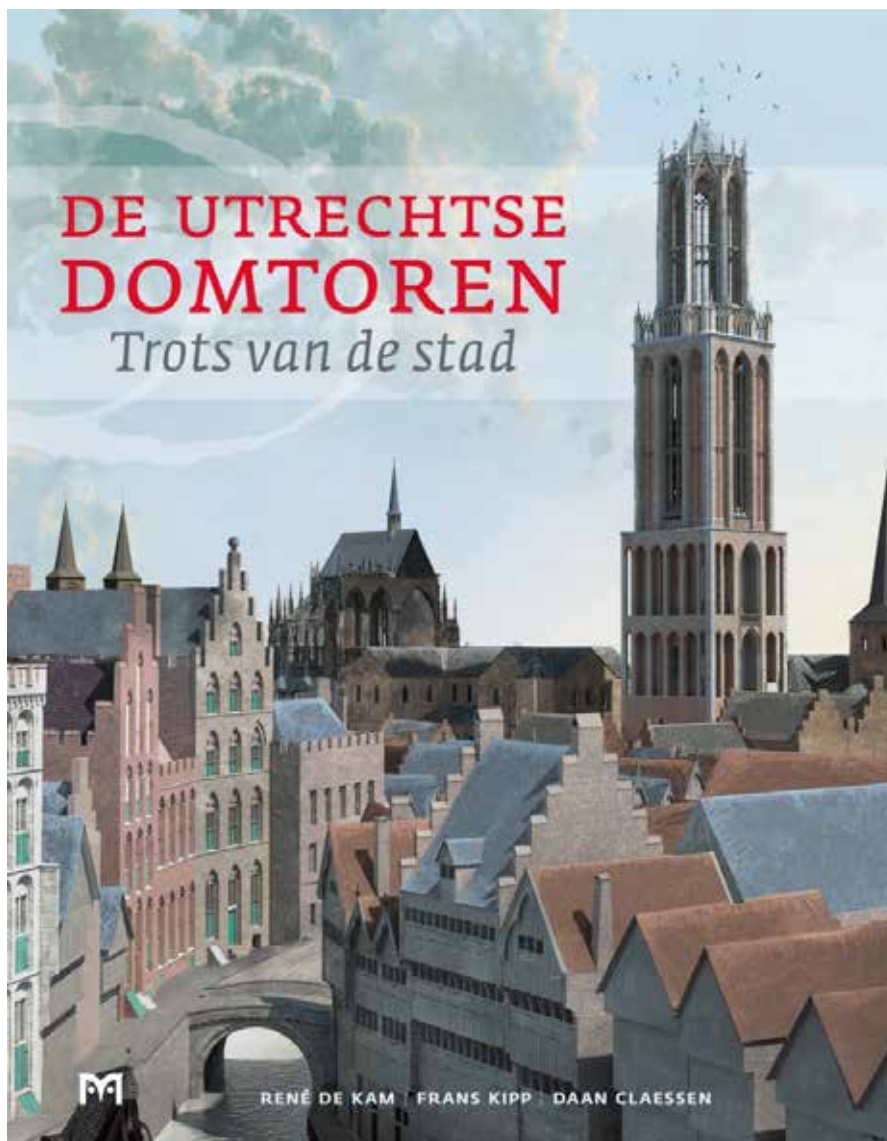
Het blad Bestuur Rendement van maart 2015 meldt dat jongeren een lastige doelgroep zijn om aan goede doelenorganisaties te binden via direct mail of telemarketing. Een nieuwe manier om deze groep te bereiken is met een game. Zo wist Oxfam Novib € 90.000 op te halen via een bestaande game (RuneScape) door in-game aankopen. Doneren via een game is voor spelers laagdrempelig. Het is bovendien een flexibele manier van doneren en dat sluit goed aan op de jongere doelgroep. Zij wil namelijk best geven aan een goed doel, maar liever incidenteel. Een game speelt daarop in en kan ook helpen om jongeren op een speelse manier te betrekken bij de organisatie. Om niet zelf een nieuwe game te behoeven ontwikkelen, kan men het beste samenwerken met gamefabrikanten, aldus Bestuur Rendement.

Boek in drie delen over Utrechtse Domtoren

Begin 2014 verscheen bij Uitgeverij Matrijs het boek *De Utrechtse Domtoren. Trots van de stad* – van de hand van de coördinator publieksbereik van de Afdeling Erfgoed René de Kam, oud-stadsbouwhistoricus Frans Kipp en computerspecialist Daan Claessen.

Om tot een zo helder mogelijk beeld van de geschiedenis van de Domtoren te komen, is het boek verdeeld in drie delen. Het eerste deel gaat over wat er aan de bouw van de toren voorafging. Die periode beslaat de komst van de kerk naar het voormalige Romeinse fort Traiectum tot de bouw van de gotische Domkerk, waarvan de toren onderdeel is. Ook het bouwbedrijf van de Dom komt uitgebreid aan de orde. Deel twee gaat over de bouw van de Domtoren en de daarop volgende eeuwen waarin hij als kathedrale toren in gebruik was. Ook wordt daar gezocht naar een mogelijke verklaring waarom het Domkapittel omstreeks 1320 voor de bouw van deze enorme vrijstaande toren koos. Het derde deel gaat over de Domtoren in de protestantse stad. Na de Reformatie van 1580 bleef het inmiddels protestant geworden Domkapittel namelijk wel eigenaar van de Domkerk en -toren, maar het was niet meer de gebruiker. Desondanks zorgde het Domkapittel er wel goed voor en investeerde zelfs in nieuwe meer stadse zaken.

Sinds 1382 steekt de Domtoren hoog boven de Utrechtse huizen uit. Al tijdens de bouwtijd was het een van de meest aansprekende en besproken gebouwen in de stad. En dat zou het altijd blijven. Maar wie liet die immense toren eigenlijk bouwen en waarom? En hoe ging dat in z'n werk? Hoeveel werklieden waren er bij betrokken? Waar kwamen de bouwmaterialen vandaan en hoe werden die verwerkt? In *De Utrechtse Domtoren. Trots van de stad* worden al deze vragen beantwoord. Ook wordt voor het eerst het bouwbedrijf van de Dom uitvoerig besproken. Om de bouw beter te begrijpen, zijn er gedetailleerde 3D-modellen van de Domtoren en de vroegere omgeving gemaakt. In de

veertiende eeuw was er nog geen sprake van een Domplein en stond er rondom de te bouwen toren veel bebouwing. De torenbouwers moesten dan ook voorzichtig te werk gaan.

Er is bijna tien jaar onderzoek gemoeid met het maken van dit boek. Duizenden archiefstukken en tientallen onderzoeksverslagen zijn bestudeerd om de geschiedenis te beschrijven van de beroemde toren, waarvan de bouw bijna zeven eeuwen geleden begon. In al die eeuwen heeft de toren veel meegeemaakt. Ooit gebouwd als onderdeel van de Utrechtse kathedraal werd de Domtoren na de Reformatie van 1580 steeds meer een stadse toren. De toren overleefde storm en regen dankzij de vele generaties die zich over het bouwwerk ontfermden. Dat was niet zomaar, want Geert Grote

schreef het al in de veertiende eeuw: de Domtoren is de trots van de stad.

Het boek, dat 544 pagina's omvat en genaaid gebonden is, is tegen de adviesprijs van € 49,95 onder andere te koop in het VVV Utrecht Informatie Centrum op Domplein 9. ISBN: 978-90-5345-467-1.

Afdeling Groningen neemt afscheid van Tony Dam

Op 23 april jl. nam de ledenvergadering van de afdeling Groningen afscheid van de heer Tony Dam. De heer Dam heeft de Kerk en haar gemeenten lang en op zeer accurate wijze gediend. Drs. H. van der Burg, penningmeester van het hoofdbestuur van de VKB, memoreerde het vele werk dat de heer Dam ten dienste van de Kerk en haar gemeenten op het terrein van kerkvoogdelijk en kerkrentmeesterlijk beheer heeft verricht.

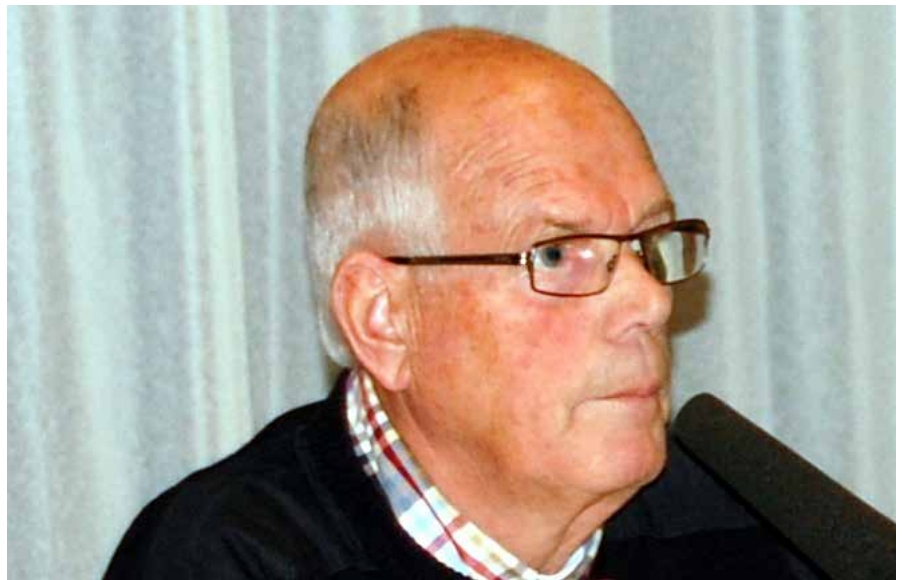
Plaatselijk

Van 1976 tot en met 1990 was hij voorzitter - president-kerkvoogd werd dat in die tijd genoemd - van het college van kerkvoogden van de Hervormde gemeente te Ten Boer-Sint Annen. Onder zijn leiding werd van 1979-1981 de Kloosterkerk en de Kloosterstee gerestaureerd. De totale kosten bedroegen f 1.250.000 ofwel zo'n € 570.000. In verband met de komst van een nieuwe predikant werd in 1989 onder zijn voorzitterschap de pastorie geheel onder handen genomen. De kosten daarvan bedroegen f 125.000 ofwel zo'n € 57.000.

In de jaren tachtig was de heer Dam afgevaardigde naar de classis Appingedam in zijn hoedanigheid van ouderling-kerkvoogd en was hij tevens lid van het breed moderamen van de classis. In die periode was de heer Dam ook scriba van de kerkenraad van de hervormde gemeente Ten Boer-Sint Annen.

Provinciaal-regionaal

Tijdens de algemene ledenvergadering van de afdeling Groningen van de Vereniging van Kerkvoogdijen van 13 december 1984 werd de heer Dam tot bestuurslid benoemd en in 1987 werd hij secretaris van de afdeling. Deze functie heeft hij tot 1 januari 2015 vervuld. In die tijd bloeide de afdeling Groningen

enorm op. Door zijn manier van werken wist hij vele kerkvoogden en kerkrentmeesters te activeren om de vergaderingen te bezoeken. Samen met anderen zorgde hij er voor dat er actuele onderwerpen voor de vergaderingen werden geagendeerd die voor kerkrentmeesters interessant zijn. Daardoor bereikte de afdeling Groningen, zowel op de jaarlijkse ledenvergadering als op regiovergaderingen die in het najaar werden georganiseerd, dat veel kerkrentmeesters de moeite namen deze bijeenkomsten te bezoeken.

In 1984 was de heer Dam medeoprichter van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen van Groningen die op 22 maart van dat jaar werd opgericht. Hij werd secretaris van deze stichting. Op 31 mei 1995 vond de ingebruikname plaats van het nieuwe kantoorpand gelegen aan het Prins Hendrikplein in Veendam. Kort daarvoor was het werkgebied van de Stichting uitgebreid met Drenthe. In 1996 nam de heer Dam van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe afscheid omdat hij de maximale zittingstermijn van 12 jaar voltooide. In 2011 werd hij weer benoemd tot secretaris.

Landelijk

In 1990 trad hij namens het bestuur van de afdeling Groningen toe tot het hoofdbestuur van de Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK). Mede vanwege zijn grote betrokkenheid bij gebouwen en monumenten, werd hij lid van de Commissie Gebouwen en Monumenten van de VVK. Vanaf 1996, toen vanuit de VVK in alle regio's Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen gevormd waren, woont hij de halfjaarlijkse vergaderingen bij van het Overlegorgaan van deze stichtingen, dat door de VVK en later de VKB wordt voorgezeten.

Toen de VVK per 1 januari 2005 opging in de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer, werd Tony Dam voorzitter van de Commissie Gebouwen en Monumenten en was hij lid van het dagelijks bestuur van de VKB. In 2011 heeft hij om persoonlijke redenen het hoofdbestuur van de VKB verlaten.

De heer Van der Burg bedankte de heer Dam voor het vele werk dat hij in verschillende hoedanigheden op kerkrentmeesterlijk gebied, plaatselijk, provinciaal en landelijk, verricht heeft.

Nieuws uit de provincies

Rook Belder

Op 17 maart jl. hield de afdeling Zuid-Holland van de VKB haar jaarvergadering in Bodegraven. De afdelingsvoorzitter, de heer J. van den Bosch die het stokje van de heer W.J. van Biezen heeft overgenomen, mocht een 40-tal kerkrentmeesters verwelkomen. Na het lezen van een bijbelgedeelte uit Johannes 2 gaat hij voor in gebed.

Hij wijst op het VKB-congres van 18 april a.s. dat weer een zeer gevarieerd programma omvat met een uitstekende hoofdlindeur in de persoon van dr. C.P. Veerman. Hij roept de kerkrentmeesters op toch vooral deze bijeenkomst te bezoeken. Verder vraagt hij aandacht voor de flyer VKB in dienst van de Kerk waarin alle facetten van het werk van de VKB en haar betekenis voor de plaatselijke kerkelijke gemeente zijn beschreven. Vervolgens wordt een aantal huishoudelijke zaken afgewikkeld waaronder het jaar- en financieel verslag 2014. Het bestuurslid, de heer J. Bol, die de afdeling ook in het hoofdbestuur vertegenwoordigt, wordt bij acclamatie herbenoemd.

Jack van den Bosch

Hierna krijgt de secretaris van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebou-

wen Zuid-Holland (SBKG), de heer J.P. van Bennekom, de gelegenheid iets over het werk van de SBKG te vertellen. De SBKG, die sinds september 1996 colleges van kerkrentmeesters van waardevolle adviezen voorziet op het terrein van gebouwen en monumenten.

Roeping van de Kerk

Onder het thema "Voortbestemmen: nieuwe kansen met oude kerken" houdt de heer Ron Verduijn, verbonden aan Van Hoogevest Architecten, een presentatie over de inzet die nodig is om monumentale kerkgebouwen van deze tijd naar een nieuwe tijd te brengen. Wat zeggen deze gebouwen ons en hoe kun je deze gebouwen die architectonisch van een andere tijd zijn, inzetten in de praktijk van nu? Hij erkent dat kerkgebouwen erg belangrijk zijn, maar de Kerk van Christus is niet bedoeld om kerkgebouwen in stand te houden, maar om mensen bij de Kerk van Christus te houden. Hij wijst erop dat kerken destijds gebouwd zijn vanuit een andere symboliek, namelijk die van de Rooms-Katholieke Kerk (RKK). Toen de protestanten veel van die kerkgebouwen bij de Reformatie overnamen, hadden zij geen boodschap aan de symbolen die voor de RKK een belangrijke betekenis hadden. Deze kerken werden een plek om samen te werken. De Nieuwe Kerk van Delft is daar een treffend voorbeeld van.

De kerk werd een huis van de gemeenschap waarin tot 1830 ook begraven kon worden. Toen het begraven verboden werd, wat tot behoorlijk inkomstenverlies leidde, zijn er banken geplaatst en werd er zitplaatsengeld geheven. Nu is onze Kerk in een situatie terecht gekomen dat zij niet meer in staat is het gebouw uitsluitend te gebruiken waarvoor het destijds gebouwd is, namelijk het houden van eredien-

Ron Verduijn

sten waar Gods Woord verkondigd wordt. Met het oog op de toekomst, en in veel kerken is dat reeds het geval geweest, met het kerkgebouw worden 'voortbestemd'. Het is dan mede voor de architect van belang om vanuit de kennis uit de traditie een visie te ontwikkelen voor de kerk van de toekomst.

Visie voor nevengebruik

De heer Verduijn presenteert vervolgens een aantal kerken waarin die ontwikkeling duidelijk herkenbaar is. Hij noemt de Marekerk in Leiden, één van de eerste kerken na de Reformatie, die een heel andere sfeer ademt dan de kerken uit de vroegere eeuwen. Dat is ook het geval met de in de 20ste eeuw gebouwde gereformeerde kerken met vaak torens alsof het middeleeuwse kerken zijn. Maar ook nu worden er kerken gebouwd die veel weg hebben van kerken die in de 16e en 17e eeuw werden gebouwd. Als voorbeeld noemt hij de kerk van de hersteld hervormde gemeente van Ridderkerk die onlangs in gebruik genomen is. Het is een massaal compact gebouw met veel steen.

Veel monumentale kerken worden opnieuw ingericht naar de wensen die op dit moment leven. Het

gebouw in de eerste plaats beschikbaar houden voor de eredienst van de kerkelijke gemeente, maar het ook het geschikt maken voor nevengebruik: concerten, lezingen, tentoonstellingen. Hij noemt de Zuiderkerk van Enkhuizen waar men o.a. de dooptuin open heeft gemaakt waardoor de kansel weer een functie krijgt. En op de eerste verdieping, te bereiken met een moderne trap zijn vergaderzaaltjes gemaakt. Ook de Lebuïnuskerk van de protestantse gemeente Deventer heeft een gedaantewisseling ondergaan. De kerk moest een stadfunctie krijgen, zodat er, naast kerkdiensten, ook recepties en andere bijeenkomsten kunnen worden gehouden. Maar ook de Sionkerk in Veenendaal, een kerk die circa 60 jaar oud is en die een hoofdgebouw (de kerk) en een bijgebouw had, is anders opgezet. Als laatste wijst hij op de Joriskerk van Amersfoort, die alle tijdslagen laat zien, zowel romaans als gotisch. Het functioneel gebruik van de kerk is gerelateerd aan de meubels. Met relatief kleine ingrepen kun je veel bereiken. We mogen dankbaar zijn ons te kunnen inspannen om deze monumentale kerkgebouwen voor een nieuw tijdsperk voort te bestemmen, aldus de heer Verduijn.

Geldwerving voor kerkrestauratie

Hierna krijgt de heer Dirk van den Heuvel, ouderling-kerkrentmeester van de hervormde gemeente Streefkerk, de gelegenheid enkele dingen te vertellen over het Plan van aanpak voor de financiering van deze uit de 15e eeuw daterende kerk. Toen bekend werd dat de hervormde gemeente van het RCE 65 pct. restauratiesubsidie zou krijgen, lag er een enorme uitdaging om als kerkelijke gemeente van circa 800 leden het restant van 35 pct. bijeen te krijgen. Er werd een commissie geldwerving geïnstalleerd bestaande uit 6 personen (voorzitter, penningmeester en personen die zich bezig hielden met PR, sponsoring, technische zaken en catering). Er werd een actieweekend voor het hele dorp opgezet, zodat iedereen in het dorp, kerkleden en niet-kerkleden, in beweging zou komen. Dankzij de inspiratie van deze commissie

SBKG-en Friesland en Groningen-Drenthe spreken zich uit voor fusie

Op 29 mei a.s. zal tijdens een bijeenkomst in het kerkelijk centrum "De Schakel", Rijksweg 178, 9423 PD Hoogersmilde door het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke gebouwen Friesland (SBKGF) en het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe (SBKGD) een intentieverklaring worden ondertekend over een voorgenomen fusie van beide stichtingen.

Het programma van deze bijeenkomst, die om 15.00 uur begint, is als volgt:

- Ontvangst vanaf 14.30 uur.
- Opening om 15.00 uur door de voorzitter van de SBKGD, de heer B. Migchels.
- Inleiding van mr. Peter A. de Lange, voorzitter van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) in de Protestantse Kerk in Nederland met als titel: Pilot VKB-present.
- De heer De Lange zal in zijn inleiding o.m. het accent leggen op de samenwerking op regionaal niveau opdat colleges van kerkrentmeesters van Drenthe, Friesland en Groningen ook in de toekomst op optimale dienstverlening kunnen rekenen.
- Muzikaal intermezzo door Theo Jellema (orgel) en Tetsje van der Kooi (sopraan).
- Ondertekening intentieverklaring.
- Muzikaal intermezzo door Theo Jellema (orgel) en Tetsje van der Kooi (sopraan).
- Sluiting van de bijeenkomst om 16.00 uur door de voorzitter van de SBKGF, de heer mr. W. van den Berg.

Na afloop is er een hapje en een drankje.

Alle colleges van kerkrentmeesters in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen hebben inmiddels de uitnodiging ontvangen om deze bijzondere bijeenkomst bij te wonen.

Namens het bestuur van de SBKGD,
B. Migchels, voorzitter

Namens het bestuur van de SBKGF,
Mr. W. van den Berg, voorzitter

geldwerving werd iedereen actief want het gaat om het behoud van het dorpsgezicht van Streefkerk. En daar wordt door iedere inwoner veel waarde aan toegekend. De uitdaging was om € 57.000 bijeen te krijgen.

Aan de beheerder van het dorps huis, die niet aan de kerkelijke gemeente verbonden is, werd gevraagd of hij voor dat weekend zijn gebouw met inventaris om niet beschikbaar wilde stellen. Spontaan zegde die zijn medewerking toe.

Programma

Onder het motto "Werk aan Streefkerk" werd op vrijdag 28 en zaterdag 29 juni 2013 een grote actie opgezet met het volgende programma

28 juni:

16.00 uur start 24-uurs paalzitatie

17.30 uur pannenkoekendiner 65+ € 10,00 p.p.

19.00 uur poppentheater, gratis

20.00 uur officieel opening door gemeentebestuurder

20.30 uur talentenveiling

21.30 uur wijnproeverij € 12,50 p.p.

22.30 uur inpakwerk door jongeren om paalzitters 's nachts niet alleen te laten

29 juni:

7.00 uur vroege vogeltocht

€ 10,00 p.p. ontbijtservices

10.00 uur ringrijden voor kids € 1 per kind

10.00 uur workshop 'kind en moderne media'

11.00 en 14.30 uur orgelconcert (gratis)

Dirk van den Heuvel

11.30 uur wie is de sterkste man?
13.00 uur workshops "schrijf jij de nieuwe bestseller?"
14.00 uur high tea € 7,50 p.p.
15.15 uur optreden van plaatselijke muziekvereniging
16.00 uur afsluiting actieweekend met o.a. bekendmaking van de opbrengst.

Professionele aanpak

De heer Van den Heuvel wijst erop dat de kosten voor de baten uit gaan. Belangrijk is dat de mensen duidelijk wordt gemaakt waarvoor het geld bestemd is. Niet voor het kerkenwerk, maar enkel voor het behoud van het kerkgebouw. Dit is duidelijk gemaakt door een professioneel opgezette flyer. Er is een promotiefilm gemaakt en voor 28 en 29 juni 2013 werd een eigen logo gemaakt. Je wordt enthousiast als je ergens in gelooft en dat enthousiasme is aanstekelijk en creëert succes, zo besluit de heer Van den Heuvel zijn presentatie.

Na de hierna volgende pauze zijn er verschillende vragen over het meervoudig gebruik van de kerk. Duidelijk is dat er vaak minder mogelijkheden liggen voor de monumentale dorpskerken in vergelijking met de monumentale stadskerken. Wanneer gekozen wordt om het gebouw multifunctioneel te gebruiken, kan een beheerstichting daarvoor een goede constructie zijn, maar let er goed op dat de kerkelijke gemeente voldoende zeggenschap houdt over het kerkgebouw. Dat kan o.m. door te kiezen voor een kerkelijke stichting waarbij b.v. de kerkenraad de statuten vaststelt en bestuursleden van zo'n stichting benoemt. Verder wordt gevraagd hoe het

toekomstig onderhoud in Streefkerk geregeld is, waarop wordt meegegeeld dat deze gemeente daarvoor geen fondsen heeft. Afhankelijk van de toekomstige BRIM zal voor extra gelden voor het kerkgebouw wellicht een herhaling van de acties van 2013 nodig zijn. Een vertegenwoordiger van een gemeente met circa 350 leden wijst er op dat zij jaarlijks een rommelmarkt en een oud-papieractie moet houden om daarmee, samen met de inkomsten uit de actie Kerkbalans, de exploitatie sluitend te krijgen om daarmee de predikantsplaats die voor 70 procent bezet is, te kunnen financieren.

Na afloop wijst de voorzitter nog op de komende regiobijeenkomsten in het najaar van 2015. Hoe zou graag zien dat colleges van kerkrentmeesters hiervoor onderwerpen aandragen die op deze bijeenkomsten besproken kunnen worden. Na het uitspreken van een avondgebed sluit hij de bijeenkomst.

■ 25 Jaar SBKG Overijssel-Flevoland

Onder de titel "Onderling Verbonden" gaf het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) in Overijssel en Flevoland medio januari 2015 een jubileumboekje uit ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de SBKG Overijssel-Flevoland.

Aanleiding

De aanleiding voor de oprichting van de SBKG Overijssel-Flevoland was destijds de brief van het toenmalige Provinciale College van Toezicht op het Beheer van de goederen van de hervormde gemeenten in Overijssel gericht aan het afdelingsbestuur Overijssel van de Vereniging van Kerkvoogdijen, waarin het toezichtscollège de geringe actiebereidheid van de colleges van kerkvoogden signaleert om de door de Monumentenwacht geconstateerde problemen aan kerkgebouwen te verhelpen. Voor de voorjaarsvergadering van de afdeling Overijssel-Flevoland van april 1987 werd de voorzitter van de Groningse SBKG gevraagd een inleiding te houden over het nut en

de noodzaak van zo'n stichting. Naar aanleiding daarvan wordt vervolgens een studiec commissie gevormd die een en ander verder gaat uitwerken. Men onderkent dat een SBKG alleen maar succesvol kan zijn indien er een eigen kerkvoogdelijke signatuur aan wordt gegeven. In het voorjaar van 1989 blijkt dat er voldoende interesse bestaat om in Overijssel van start te kunnen gaan. Het bestuur van de afdeling Overijssel-Flevoland geeft formeel zijn goedkeuring en zo wordt op 12 september 1989 de oprichtingsakte bij de notaris getekend.

Bouw bureau

Aanvankelijk werden de adviesdiensten door bestuursleden verricht. Mede om de continuïteit van dit belangrijke werk te garanderen, worden na enkele proefperioden de diensten vanaf 1998 door eigen personeel verricht, waarbij vanaf de start van de gelijknamige stichting in Gelderland met laatstgenoemde stichting een samenwerkingsverband is aangegaan.

De 25-jarige geschiedenis van de SBKG Overijssel-Flevoland kan in grote lijnen worden verteld aan de hand van de subsidieregelingen die voor met name rijksmonumenten bedoeld waren/zijn. In dat verband wordt verwezen naar BROM, BRRM, Terugploegregeling, BRIM en SIM. Daarnaast heeft ook de Provincie Overijssel zich niet onbetuigd gelaten door zogenaamde IJsselmijgelden in te zetten voor de monumentenzorg.

Ook de meerjaren onderhoudsplannen voor niet-monumentale kerkgebouwen en fondsenwerving voor colleges van kerkrentmeesters zijn een vast onderdeel van de werkzaamheden die door het bouw bureau worden verzorgd.

Contacten

Naast de contacten die de SBKG heeft in de halfjaarlijkse overlegvergaderingen die de VKB belegt, onderhoudt de SBKG rechtstreekse contacten met o.a. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Provincie Overijssel en diverse burgerlijke gemeenten. Immers daar wordt de regelgeving ontworpen en aangepast voor de diverse sectoren. Met het realiseren en begeleiden van projecten worden vele contacten ►

met uitvoerende bedrijven in stand gehouden. Kennis van deze bedrijven is belangrijk om de kwaliteit van de uitvoering te kunnen borgen. Die kwaliteitsborging krijgt de laatste jaren, met een zich terugtrekkende overheid, steeds meer gewicht en aandacht.

Ondanks de sterk verbeterde toegankelijkheid van kennis door gebruik te maken van internet, is het toepassen van die kennis nog steeds een kwestie van ervaring waarvoor de SBKG van Overijssel-Flevoland al 25 jaar voor de kerkrentmeesters beschikbaar is, zo besluit secretaris W. van der Kolk, zijn bijdrage aan dit jubileumboekje.

■ Enquête toekomst Protestantse Kerk ruim 18.000 keer ingevuld

Zo'n 1000 predikanten, 4500 ambtsdragers, 6500 vrijwilligers en 6000 overige kerkgangers hebben de vragenlijst over de toekomst van de Protestantse Kerk in Nederland ingevuld, aldus een persbericht van de Protestantse Kerk van 8 april. De vragenlijst is vooral ingevuld door mensen tussen de 45 en 75 jaar (ongeveer 65 pct. van de respondenten).

Scriba dr. Arjan Plaisier bedankte alle mensen die via deze weg hun mening hebben laten horen over de toekomst van de kerk. "Dit helpt de synode in haar besluitvorming". De resultaten van het onderzoek zijn op 23 april tijdens de vergadering van de generale synode openbaar gemaakt. Dit ter voorbereiding op definitieve besluitvorming tijdens de synodevergadering in november 2015. Sinds november 2014 praat de synode over 'de kerk op weg naar 2025'. Centraal staat daarbij de inhoud: de kerk als geloofsgemeenschap in Jezus' naam. Wat zijn de 'basics' van de kerk? Hoe kunnen we 'back to basics'? En hoe kijken we in het licht daarvan tegen de organisatie van onze kerk aan? Er is een breed gedeeld besef dat die organisatie lichter moet, met het idee dat er daardoor meer tijd en energie overblijft om bezig te zijn met waar het werkelijk om gaat: het geloof, aldus de PKN.

■ SBKG Zuid-Holland ondersteunende factor

Eind maart bracht het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) Zuid-Holland het jaarverslag 2014 uit. Het bestuur stelt daarin dat uit de vele contacten die het met kerkelijke gemeenten heeft, duidelijk blijkt dat de SBKG een meerwaarde vertegenwoordigt. De gemeenten zien het nut van het werk van de SBKG in en zijn graag bereid daar een kleine jaarlijkse bijdrage voor te geven.

De SBKG Zuid-Holland stelt zich ten doel kerkelijke gemeenten op het gebied van beheer van kerkelijke gebouwen met raad en daad terzijde te staan. Wanneer er problemen zijn denkt SBKG met de

kerkrentmeesters mee over de beste aanpak. Voor slechts € 45 per jaar is men donateur en is men verzekerd van de gekwalificeerde diensten van de SBKG Zuid-Holland.

In de bestuursamenstelling deden zich in 2014 wijzigingen voor. Na een zittingsperiode van 13 resp. 12 jaar verlieten de heren L. van Reeuwijk en Th. van Straalen in september 2014 het bestuur.

Als nieuwe bestuursleden zijn benoemd de heren M. van den Boogaard en mr. L. van Dijk. De heer Van den Boogaard heeft van de heer Van Reeuwijk het voorzitterschap overgenomen.

■ Symposium op komst over Klinkend Erfgoed

Soffiet orgel Grote Kerk Alkmaar

De Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK) organiseert in samenwerking met het Platform Klinkend Erfgoed (PKE) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op 11 september 2015 een symposium met als thema: Klinkend Erfgoed, behoud, beheer en gebruik.

Klinkend Erfgoed heeft betrekking op orgels, luidklokken, carillons en toren uurwerken. Die middag zal tevens het Platform Klinkend Erfgoed worden gepresenteerd. Het symposium vindt plaats op 11 september vanaf 10.30 uur in de Grote of Sint Laurenskerk in Alkmaar.

Met het symposium wil het Platform aandacht vragen voor het vaak onbekende klinkend erfgoed en

meer mensen laten kennismaken en laten genieten van de grote gebruiksmogelijkheden, met als streven: behoud, beheer en gebruik van klinkend erfgoed; vergroten van het bewustzijn van het belang van het klinkend erfgoed in totaliteit; bevorderen van de publieke belangstelling door gebruik van het klinkend erfgoed te stimuleren; stimuleren van zorgvuldig omgaan met het klinkend erfgoed; agenderen van het belang van het klinkend erfgoed in discussies rond in gebruik houden, sluiting en herbesteding van kerkgebouwen.

Voor het programma, aanmelding en meer informatie over het symposium, zie www.vbmk.nl, www.cultureelerfgoed.nl en www.klinkenderfgoed.nl.

Koninklijke onderscheidingen

Ds. Wim Beekman, Koudum

Ing. Jan Bruil, Epe

Jan Buijs, Terheijden

Arie Groenendijk, Heinenoord

Jan Poldervaart, Tiel

Janny Rüländer-Dorst, Westmaas

Ter gelegenheid van de verjaardag van Zijne Majesteit Koning Willem Alexander werd op vrijdag 24 april 2015 aan 2.838 Nederlanders een Koninklijke onderscheiding uitgereikt. Het jaar 2015 is een bijzonder jaar, want het Nederlandse decoratiestelsel bestaat dit jaar namelijk 200 jaar. Met de geboorte van het Koninkrijk der Nederlanden in 1815, stelde Koning Willem I al spoedig de Militaire Willemsorde (30 april 1815) en de Orde van de Nederlandse Leeuw (29 september 1815) in. De derde Nederlandse orde, de Orde van Oranje-Nassau, kwam later en werd door regentes Koningin Emma ingesteld op 4 april 1892.

Tijdens de jaarlijkse lintjesregen worden Koninklijke onderscheidingen in de Orde van de Nederlandse Leeuw en in de Orde van Oranje-Nassau uitgereikt ter gelegenheid van de viering van de verjaardag van Zijne Majesteit de Koning.

In de Orde van de Nederlandse Leeuw zijn 12 personen, 8 mannen en 4 vrouwen, gedecoreerd en in de Orde van Oranje-Nassau 2.826 personen. Voor 2.773 personen was vrijwilligerswerk de belangrijkste reden dat ze een lintje kregen.

Daarnaast waren er 144 mensen die een onderscheiding kregen op basis

van een betaalde functie. Traditioneel worden diegenen die vanuit hun kerkelijke betrokkenheid een lintje krijgen, in de buitengewone Staatscourant, dit jaar die van 24 april 2015, vermeld onder het Departement van Veiligheid en Justitie. Maar sinds een aantal jaren wordt alleen de naam van de gedecoreerde en zijn woonplaats vermeld, zodat vanuit de Staatscourant niet meer is na te gaan of betrokkene een lintje heeft gekregen vanuit zijn kerkelijke werkzaamheden of vanuit een andere hoedanigheid. Daarom moeten we ons in dit overzicht alleen beperken tot die gedecoreerden waarover de redactie ►

informatie ontvangen heeft. Dat neemt natuurlijk niet weg dat wij ook de overige gedecoreerden die een lintje ontvingen, maar waarvan de namen ons niet bekend zijn, van harte gelukwensen met hun Koninklijke onderscheiding.

Ridder

Tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau zijn benoemd:

Ds. W.B. Beekman uit Koudum. Ds. Beekman is nu gemeentepredikant, maar destijds voormalig preses van de Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk;

Ing. D.A.J. Bruil uit Epe. De heer Bruil was o.m. lid van het hoofdbestuur van de Vereniging van Kerkvoogdijen, secretaris en voorzitter van de afdeling Gelderland van deze Vereniging en is nu o.m. voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Hervormde gemeente te Epe;

Ds. Y.C. de Groot te Groningen. Ds. De Groot vervulde in de Nederlandse Hervormde Kerk en in de Protestantse Kerk in Nederland diverse z.g. bovenplaatselijke functies. S.S. Reitsma te Makkum, o.a. kerkrentmeester te Makkum.

Lid Orde van Oranje-Nassau

Tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau zijn achtereenvolgens benoemd:

Mevr. A.A. Brouwer uit Damwoude, diverse kerkelijke functies;
Mevr. E.A. Brouwer uit Groningen, diverse kerkelijke functies;
Mevr. J.C. Boetes-Doeksen, vrijwilligerswerkzaamheden voor de Grote kerk van de Hervormde gemeente Epe;
Mevr. M. ter Burg-Struik, ruim 20 jaar kerkelijke werkzaamheden voor de kerk van Den Andel
J. Buijs uit Terheijden, diverse kerkelijke functies w.o. die van adviseur Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland;
R. Dijkstra, Veenwouden, kerkrentmeester Gereformeerde kerk;
D. van der Giesen, organist van de Protestantse gemeente Fijnaart;
A. Groenendijk, diverse kerkelijke functies op financieel terrein voor de Gereformeerde kerk van Heinenoord;
A.D. den Hartog, o.m. ouderling-kerkrentmeester van de Hervormde gemeente Oud-Beijerland;

Mevr. G. van der Heiden-Van Asselt uit Ontswedde, o.m. oprichtster Vrouwenvereniging Ruth van de Hervormde gemeente Onstwedde;
H. van der Heide, o.m. voorzitter college van kerkrentmeesters van de Hervormde gemeente Onstwedde;
J. de Jong, kerkorganist uit Montfoort;

Mevr. W. Kiesbrink-Uilenberg en A. Kiesbrink kostersechtpaar van de plantsoenkerk van de Protestantse gemeente De Wilp-Siegerswoude, i.w.;

G.A. de Kruijf, vrijwilliger verbonden aan de Hervormde gemeente te Benschop;

J. van der Laan te Groningen, diverse kerkelijke functies;

E. van Malsen te Tiel, diverse kerkelijke functies;

Mevr. G. Medendorp-Stoppels, diverse werkzaamheden voor Gereformeerde kerk Roodeschool;
I.Minks, o.a. kerkrentmeester te Joure;

Mevr. L. Nijboer-Zommerman, diverse kerkelijke functies voor Hervormde gemeente Ten Boer;

A.Oosterhoff te Leeuwarden o.a. kerkrentmeester Protestantse gemeente Stiens;

Mevr. H.A. Oudman-Meindersma te Delfzijl, werkzaamheden Vrouwen dienst Protestantse gemeente Delfzijl;

J. Poldervaart uit Tiel, diverse kerkelijke functies o.a. voor de Hervormde gemeente Drumpt, de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Gelderland en lid van het afdelingsbestuur van de afdeling Gelderland;

N.L. Poorter, kerkorganist te Putten;
Mevr. J. Rüländer-Dorst uit Westmaas, diverse kerkelijke functies op het gebied van het kerkrentmeesterlijk beheer voor de Protestantse gemeente 'Nieuwland';

B. Rijpstra, o.a. kerkrentmeester Protestantse gemeente Stiens;
P.J. Velting, o.a. kerkrentmeester Protestantse gemeente Adorp-Wetsing-Sauwerd;

Mevr. T. van de Vendel-van Nieuwenhuizen en W. van de Vendel uit Otterlo, diverse vrijwilligerswerkzaamheden voor Hervormde gemeente De Ark in Ede;

F. de Vos uit Numansdorp, o.m. vrijwilligerswerk voor de gereformeerde kerk van Numansdorp;
Mevr. S. van Wagenveld-van Roekel

en J. van Wagenveld uit Ede, diverse vrijwilligerswerkzaamheden voor de Hervormde gemeente Ede;
Y.P. Yska, o.a. ouderling-kerkrentmeester Protestantse gemeente Bolsward;
Mevr. P. Zeilstra-Deinum, o.a. kerkrentmeester Protestantse gemeente van Gaastmeer.

Alle gedecoreerden van harte gelukgewenst!!

Handleiding voor kerkrentmeesters

Op het VKB congres van 18 april is de 20e en herziene druk van de Handleiding voor kerkrentmeesters gepresenteerd. Het boek is een naslagwerk en verwijsgids voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De handleiding is verkrijgbaar via de webshop: www.kerkrentmeester.nl. Of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

De kosten voor de handleiding zijn € 12,50 exclusief 6 pct. BTW en verzendkosten.

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

Mei:

- Inning van de bijdrage aan de Solidariteitskas onder lidmaten (eventueel uitgebreid tot de doopleden).
- Betaling Maandnota.
- Publicatie in het kerkblad van de jaarrekening 2014.
- Publicatie over de stand van zaken bij de actie Kerkbalans 2015.

Juni:

- Toezending door de kerkenraad van de vastgestelde jaarrekening 2014 aan het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken.
- Betaling Maandnota.
- Publicatie in het kerkblad over de stand van zaken van de in januari gevoerde actie Kerkbalans (stand van toezeggingen, bijdragers, e.d. en het mogelijk te verwachten resultaat).
- Tarieven voor de verhuur van kerkelijke gebouwen per 1 juli aanpassen, waarover de aankondiging in april plaatsvond.

Platform 'Ervaringen en dilemma's in de restauratiepraktijk'

Focus op monumentale kerkgebouwen

De stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) en de Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK) organiseren op 2 juni a.s. in de gerestaureerde St. Joriskerk te Amersfoort een bijeenkomst over ervaringen, keuzes en dilemma's bij het restaureren van monumenten, in het bijzonder monumentale kerkgebouwen.

Een praktisch opgezette bijeenkomst, die gericht is op het uitwisselen van kennis en ervaringen en toegespitst op concrete voorbeelden.

Na enkele presentaties waarbij de interactie tussen opdrachtgever en adviseur centraal staat, kan men ook enkele workshops bezoeken waar het onderwerp verder uitgediept wordt.

De bijeenkomst, die om 12.30 uur begint en om 17.00 uur is afgelopen, is gratis. Aanmelden via de website: www.stichtingerm.nl/nieuws/kennismiddag-platform-ervaringen-en-dilemma-s-in-de-restauratiepraktijk

Voorlichtingsboekje "Ruimte"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

RUIMTE

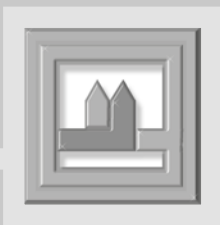
Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteveningen gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Onderscheidingen van de VKB

GOUD

toegekend aan:

Ijme Joustra, Heemskerk, 43 jaar organist

Arendje Kollen-van Kalsbeek, Krommenie, 40 jaar koster

A. Kollen-van Kalsbeek, Krommenie

ZILVER

toegekend aan:

Gerrit Jan Hasselo, Borculo, 25 jaar koster

G.J. Hasselo, Borculo

Thijs Miggels, Giethoorn 25 jaar beheerder en koster

Minie Miggels, Giethoorn, 25 jaar beheerder en koster

Hendrikus Zwinselman, Lemele, 25 jaar financieel administrateur

H. Zwinselman, Lemele

Geurt Albert Buitenhuis, Nijkerk, 25 jaar organist

G.A. Buitenhuis, Nijkerk

Johannes Evert de Gruyter, Oudenbosch c.a. 26 jaar organist

Insignes van de

Protestantse Kerk in Nederland

GOUD

toegekend aan:

Hendrik Lambertus Kollen, Krommenie, 40 jaar diaken, notulist en scriba

H.L. Kollen, Krommenie

Johannes Cornelis Nagtegaal, Veenendaal, 40 jaar scriba, pastoraal bezoeker en administrateur

J.C. Nagtegaal, Veenendaal

■ Bordenakerk Vrouwenparochie gerestaureerd

Na ruim tien maanden in het dorpshuis te hebben gekerkt, heeft de hervormde gemeente in het Friese Vrouwenparochie eind maart de gerestaureerde Bordenakerk heropend, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 2 april 2015. De restauratie van het uit 1670 daterende kerkgebouw kostte € 350.000. Bijna € 10.000 werd opgehaald door

een enveloppenactie onder dorpsbewoners. Ook kreeg de gemeente subsidie van de provincie Friesland. Sinds de jaren tachtig was er niets meer gedaan aan de kerk. In april 2014 begon restauratiebedrijf Sytse Douwe van der Vegt uit Weidum met herstelwerkzaamheden aan onder meer het dak en het gewelf. Ook kwam er nieuw zink aan de dakgoten en werden de voegen bijgewerkt. De oude gaskachels zijn vervangen door een moderne verwarmingsinstallatie. Verder

werden de muren gestuukt en geschilderd en kreeg het gewelf een nieuwe verflaag. De kerk, die honderd zitplaatsen telt, wordt zondags bezocht door twintig tot veertig kerkgangers.

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- † aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- † auto/verkeersschade
- † CAR-verzekering
- † inboedel/inventaris
- † kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- † kostbaarheden
- † milieuschade
- † monumenten
- † ongevallen vrijwilligers
- † orgels
- † verenigingsgebouwen
- † ziekengeld (loondoorbetaling bij ziekte)
- † ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl